

РНИДС

Регистар националног
интернет домена Србије

Фондација „Регистар националног интернет домена Србије“
Жоржа Клемансоа 18а/І, Београд | телефон: 011.7281.281
rnids.rs | rnids.spb | kancelarija@rnids.rs

ИЗВЕШТАЈ ДИРЕКТОРА РНИДС-А О РАДУ КАНЦЕЛАРИЈЕ ТОКОМ ЧЕТВРТОГ КВАРТАЛА 2015.

Данко Јевтовић

директор

Београд, јануар 2016.

Садржај:

Увод	4
Најзначајнији пословни показатељи РНИДС-а за период	4
Кратки преглед најважнијих догађаја у кварталу	4
Приливи и реализација	5
Послови Регистра и тржиште домена	6
Систем за регистрацију назива домена	6
ИКТ инфраструктура	6
Систем за регистрацију назива домена	6
Техничка сарадња са овлашћеним регистрима РНИДС-а	7
Систем за разрешење DNS упита	7
Безбедност Регистра	7
Остали ИКТ сервиси	7
Развој и примена правила за регистрацију	8
Унапређење аката о регистрацији	8
Обављени послови регистрације	8
Надзор над применом аката о регистрацији	9
Решавање спорова у вези назива домена	9
Развој тржишта домена	9
Број домена	9
Поређење са прогнозираним вредностима	9
Тржишна сарадња са ОР-овима	10
Едукативно-промотивне кампање	11
Интернет присуство РНИДС-а	13
Анализе тржишта домена	16
Односи са медијима	19
Односи са јавношћу и анализа присуства РНИДС-а у медијима	20
Међународна сарадња	23
Службена путовања током четвртог квартала 2015:	23
Кратки извештај са службених путовања запослених у Канцеларији	23
Учешће у међународним радним групама	26
Пословање Канцеларије	27
Ефикасност и ефективност пословања	27
Финансије	27
Набавке	27
Опремање и уређивање Канцеларије РНИДС-а и простора	28
Редовни послови Канцеларије	28
Правни послови	28
Рачуноводство и ревизија	28
Општи послови	29
Ангажман професионалних услуга	29
Подршка раду Фондације	30
Јавност рада	30
Сајт Фондације рнидс.срб/рnids.rs	30

Подршка органима и телима Фондације	32
Подршка Конференцији суоснивача	32
Подршка Управном одбору	32
Подршка развоју Интернета у Србији	33
Сарадња са државним институцијама	33
Други контакти са државним институцијама	34
Односи са интернет заједницом	34
Програми едукације	34
Организација и суорганизација скупова	35
Управљање Интернетом	37
Internet Governance Forum	37
RSNOG	37
Финансијски извештаји	39
Периодични извештаји за четврти квартал 2015.	39
Реализација Финансијског плана	39
Преглед финансијских средстава	44
ПРИЛОГ 1: Статистички анекс за четврти квартал 2015.	

Увод

Најзначајнији пословни показатељи РНИДС-а за период

Током четвртог квартала 2015. године:

- DNS и **сви сервиси** РНИДС-а су функционисали са **100% расположивости**
- Прихваћено је 548 аванса за услугу регистрације
- Укупни **прилив** износи 29.150.921 динара, са ПДВ-ом

На крају четвртог квартала, односно крају 2015. године:

- **Стање средстава** износи 52.046.561 динара, прерачунато, са хартијама од вредности
- Укупно број **регистрованих назива домена** је: 88.872 .RS и 2.963 .СРБ

Кратки преглед најважнијих догађаја у кварталу

Најважније активности и догађаји током четвртог квартала 2015. били су:

- Завршен је нови софтвер за регистрацију назива домена
- Закључен је уговор за испоруку и одржавање опреме и софтвера за инфраструктуру Система за регистрацију назива домена, на основу тендера са јавним позивом
- Управни одбор је усвојио План и програм рада за наредну годину и на предлог директора и одговарајући Финансијски план
- РНИДС се серијом предавања и панел дискусијом укључио у обележавање Европског месеца сајбер безбедности
- Одржана је друга „Pitajte.RS“ радионица
- Одржана је прва Конференција RSNOG заједнице у организацији РНИДС-а

Четврти квартал у години је уобичајено период појачаних активности, како у наступу РНИДС-а према јавности, тако и у интерном пословима организације. Ни ова година у том смислу није разочарала, а ниво активности је био и изнад очекиваног. Најзначајнија су биле припреме за израду новог система регистрације назива домена, кроз окончање израде новог софтвера за регистрацију назива интернет домена и успешно закључен тендер – јавну набавку за инфраструктуру система регистрације. Поред овога, истиче се и велики број јавних активности у склопу обележавања Европског месеца сајбер безбедности (октобар).

Овај квартал је по оцени директора био изузетно успешан.

Приливи и реализација

Остварена реализација по основу регистрације и обнове назива интернет домена у четвртном кварталу 2015. износи 21.970.500 динара, што представља повећање од скоро 9% у односу у односу на 2014. и 21% у односу на исти период у 2013.

Реализација по доменским просторима дата је у следећој табели:

IV квартал 2015.											
	октобар				новембар				децембар		
	цена	обнова	нови	износ	обнова	нови	износ	обнова	нови	износ	
co.rs.	450	874	161	465.750	704	139	379.350	682	172	384.300	
edu.rs.	450	147	25	77.400	126	32	71.100	110	37	66.150	
in.rs.	250	140	67	51.750	123	71	48.500	131	92	55.750	
org.rs.	450	188	50	107.100	173	43	97.200	134	48	81.900	
rs.	1.350	4028	1395	7.321.050	3383	1182	6.162.750	3458	1289	6.408.450	
.RS		5.377	1.698	8.023.050	4.509	1.467	6.758.900	4.515	1.638	6.996.550	
срб.	500	63	22	42.500	48	16	32.000	184	12	98.000	
обр.срб	250	1	0	250	0	0	0	3	0	750	
орг.срб	250	1	1	500	6	0	1.500	8	2	2.500	
од.срб	250	0	0	0	2	1	750	3	1	1.000	
пр.срб	250	3	0	750	3	3	1.500	38	2	10.000	
.СРБ		68	23	44.000	59	20	35.750	236	17	112.250	
укупно 2015.				8.067.050			6.794.650			7.108.800	
укупно 2014.				7.320.900			6.284.550			6.584.350	
укупно 2013.				6.952.050			6.255.100			5.799.950	
укупно 2012.				6.182.547			5.659.502			4.907.200	
укупно 2011.				5.259.000			4.862.014			4.326.000	
укупно 2010.				4.348.600			3.782.850			3.935.600	

Током четвртог квартала 2015. прихваћено је 548 аванса за домене и електронским путем послато 548 авансна рачуна, уз 11 рачуна из категорије обнове чланства постојећих и 1 из рачун из категорије нових чланова Конференције суоснивача. Све наведене уплате су укупно износиле 29.150.921 динара и регистроване су као пословни прилив.

Послови Регистра и тржиште домена

Систем за регистрацију назива домена

ИКТ инфраструктура

У четвртном кварталу 2015. није било прекида у раду Система за регистрацију назива домена РНИДС-а. Сви сервиси су радили без прекида и били су доступни корисницима 100% времена.

НАЗИВ сервиса	Трајање прекида	Расположивост
DNS сервис	Без прекида	100%
Сервиси RsReg апликације	Без прекида	100%
Финансијски сервиси регистрације	Без прекида	100%

Током овог квартала неколико пута је ниво праћења рада Система и кључних сервиса био подигнут на виши ниво од уобичајеног. Један од разлога је одржавање ОЕБС конференције у Београду и упозорења о могућим нападима на интернет инфраструктуру. Остали случајеви повећане позорности били су везани за интервенције на линковима који су битни за непрекидан рад система РНИДС-а. Ни у једном од ових случајева није дошло до поремећаја у раду сервиса РНИДС-а.

Систем за регистрацију назива домена

Израда софтвера за регистрацију назива интернет домена је завршена у складу са планом реализације уговора. У наредном период РНИДС ће са произвођачима софтвера радити на припреми увођења и додатним тестовима.

Пре коначног пуштања у рад новог софтвера, овлашћеним регистрима ће за развој, имплементацију и тестирање елемената машинског интерфејса (ERP клијентски модули) бити на располагању рок од 3 месеца.

РНИДС је у овом кварталу набавио и софтвер за тестирање ERP протокола који је наменски израђен по захтеву Регистра. Примена овог софтвера су очекује у фази увођења новог система, као и касније за континуирано аутоматизовано тестирање система регистрације и за анализу евентуалних проблема у раду.

Техничка сарадња са овлашћеним регистрима РНИДС-а

У овом кварталу није било значајних проблема у раду овлашћених регистара, а техничка подршка се углавном огледала у асистенцијама везаним за откривање узрока проблема при повезивању са Системом за регистрацију назива домена. Сви проблеми били су везани за краткотрајне прекиде интернет комуникације ОР-ова и трајали су по неколико минута.

У претходном кварталу инсталирана је додатна виртуелна машина за тестирање нове апликације и машинског интерфејса за регистрацију домена. Ово ће бити основна платформа за пуно тестирање веб апликације од стране ОР-ова, као и платформа за развој и тестирање ЕРР интерфејса.

Систем за разрешење DNS упита

Мрежа DNS сервера РНИДС-а била је доступна 100% времена, и без застоја у раду. Такође, сви ауторитативни DNS сервери преузимали су зонске фајлове по стандардном распореду и били доступни 100% времена.

Од средине децембра RIPE је укључио континуирано праћење рада DNS сервиса за .RS и .СРБ домене. RIPE NCC DNS Monitoring Service (DNSMON) пружа детаљан и објективан приказ квалитета DNS сервиса највишег нивоа. DNSMON користи глобалну мрежу RIPE Atlas уређаја за праћење квалитета сервиса за root и неке TLD DNS сервисе.

Резултати мерења за ауторитативне DNS сервере за .RS и .СРБ могу се наћи на следећим линковима:

atlas.ripe.net/dnsmon/group/rs и atlas.ripe.net/dnsmon/group/xn--90a3ac

У складу са техничким променама код партнера који управљају појединим деловима DNS инфраструктуре за .RS и .СРБ домене урађене су корекције подешавања и правила за преузимање зонских фајлова.

Безбедност Регистра

У четвртном кварталу 2015. обим напада је био смањен у односу на претходне периоде. И поред тога, праћење безбедности система РНИДС-а било је у неким периодима подигнуто на виши ниво, нарочито током одржавања ОЕБС конференције у Београду, као догађаја високог ризика, током кога су била успостављена посебна дежурства.

Остали ИКТ сервиси

Безбедност нове веб презентације РНИДС-а је подигнута на виши ниво. Обезбеђен је EV SSL сертификат (за домене ruids.rs и рнидс.срб) који додатно обезбеђује комуникацију са корисницима. Такође, подешавања сервера обезбеђују највиши ниво заштите садржаја и уведена је HTTP Strict Transport Security (HSTS) полиса рада по којој се форсира рад по сигурнијем протоколу. Сертификат за веб сајт је оцењен највишом [A+](#) оценом.

Такође, двоструки систем за прављење и чување резервних копија веб сајта омогућава брзо враћање садржаја на претходно стање, као и подизање сајта на другој локацији у случају потпуног отказа презентације која се налази код комерцијалног провајдера.

На презентацији је нормално настављен рад и ажурирана је редовно.

Развој и примена правила за регистрацију

Унапређење аката о регистрацији

Измене Општих услова о регистрацији назива националних интернет домена, које се односе на личне податке који се прикупљају од регистраната, су ступиле на снагу 19. 10. 2015. ЈМБГ више није обавезан податак приликом регистрације .RS и .СРБ домена. Овакву одлуку РНИДС-а је поздравио Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности [саопштењем објављеном на свом сајту](#).

Током новембра и децембра рађено је на предлогу измена Општих услова за регистрацију .RS и .СРБ домена. Функционалности које су уграђене у нови софтвер за регистрацију назива домена омогућавају даље унапређење правила регистрације и једноставнију реализацију важних процедура и повећање безбедности домена.

Састављен је први нацрт, а предложене измене се односе на усклађивање са решењима новог софтвера за регистрацију назива домена, као и на регулисање одређених процедура у сврху побољшања квалитета података у бази. Први нацрт ће бити представљен овлашћеним регистрима на Конференцији која се одржава 22. 1. 2016, у циљу прикупљања њиховог мишљења и сугестија, ради прилагођавања потребама ОР-ова. Планирано је да по усвајању нацрта од стране Управног одбора буде расписана јавна расправа о новим Општим условима.

Обављени послови регистрације

У категорији доменских трансакција, током четвртог квартала, обрађено је 295 захтева за промену регистранта, од чега је осам одбијено због неисправности достављене документације. Од укупног броја трансфера назива интернет домена из надлежности једног овлашћеног регистра у надлежност другог (507) интервенција РНИДС-а била је неопходна у 144 случаја. Обрађено је 57 захтева за измену грешке у називу регистранта назива интернет домена и сви су позитивно решени. У 36 наврата затражено је сторнирање трансакције регистрације одређеног назива интернет домена због грешке учињене приликом регистрације.

Просечно је дневно одговарано на пет до шест телефонских захтева о конкретним доменима или процесу обнављања и регистрације домена, а електронском поштом је дневно примано шест захтева од овлашћених регистара за информације о раду софтвера у експлоатацији или фази тестирања.

Надзор над применом аката о регистрацији

Комисија за утврђивање повреда одредби аката о регистрацији националних домена је у новембру поступала по приговору једног регистранта у вези већег броја назива домена. У вези са тиме, РНИДС је примио приговор од стране лица потписаног као овлашћено лице претходног регистранта. У овом приговору је оспорена промена регистранта и тражено је враћање назива домена. Уз овај приговор достављено је решење Агенције за привредне регистре којим се укида раније донето решење њиховог Регистратора, чиме је успостављено претходно регистровано стање. Промене регистраната је потписао, у његово име, законски заступник чији је упис као овлашћеног лица обрисан укинутим решењем. Засновано на том решењу АПР-а, Комисија је предложила да се промене регистранта пониште и називи домена врате ранијем регистранту. Након што је директор прихватио мишљење Комисије, а пошто су истекли рокови прописани Правилником о формирању и раду комисија за утврђивање повреде одредби аката о регистрацији назива домена, РНИДС је извршио повраћај предметних назива домена.

Решавање спорова у вези назива домена

Комисија за решавање спорова у вези назива домена је решила један спор, који се односи на назив домена *ibm.rs*. Тужилац у овом спору је био International Business Machines Corporation. Комисија је одлучила у корист тужиоца, али је тужени, по завршеном спору, покренуо поступак пред надлежним судом, услед чега се извршење одлуке комисије одлаже до окончања судског спора.

Развој тржишта домена

Број домена

	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.	
	Обнова	Нови	Обнова	Нови	Обнова	Нови	Обнова	Нови	Обнова	Нови
.RS	8.374	5.082	10.013	5.097	11.956	4.976	12.948	4.839	14.401	4.803
.СРБ	0	0	4	159	231	109	262	58	363	60
Укупно	8.374	5.082	10.017	5.256	12.187	5.085	13.210	4.897	14.764	4.863

У табели су дате статистичке категорије обновљених и нових домена током четвртог квартала у протеклих пет година. Категорија обновљених домена исказује раст од око 11% у односу на 2014. и око 20% у односу на 2013. Нови домени у четвртом кварталу 2015. налазе се у благом паду од око 1% у односу на исти период у претходној години.

Поређење са прогнозираним вредностима

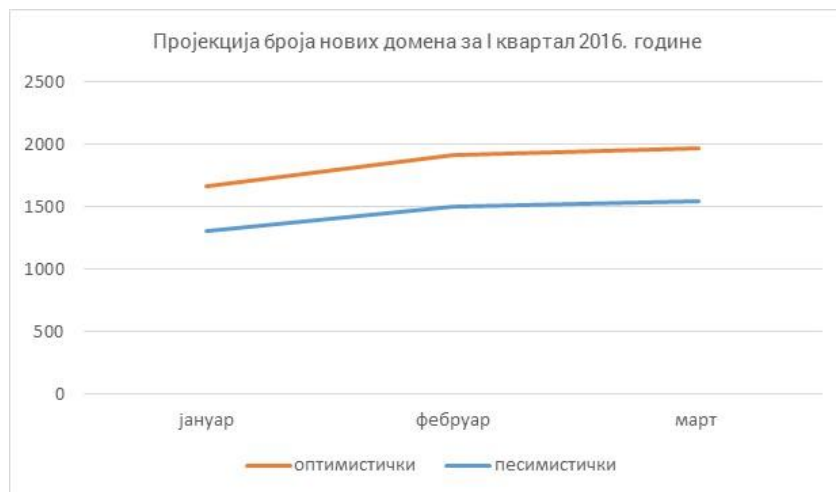
У односу на пројектоване вредности на нивоу квартала, категорије како обновљених, тако и новорегистрованих назива домена налазе се у оквирима дефинисаним оптимистичком и песимистичком компонентом. Новчана реализација налази се у оквирима одређеним оптимистичким и песимистичким сценариом, приближавајући се оптимистичкој компоненти.

Описана кретања приказана су у табели испод:

обнова				нови		
	↙	реализација	↗	↙	реализација	↗
.RS	11.527	14.401	15.595	4.590	4.803	5.866

новчана реализација			
	↙	реализација	↗
.RS	18.534.792	21.970.500	24.679.698

Пројектовани износи броја нових и обновљених .RS назива интернет домена за први квартал 2016. приказани су на сликама испод:

Тржишна сарадња са ОР-овима

Током четвртог квартала настављена је имплементација **Програма суфинансирања оглашавања овлашћених регистара**. Од 16 ОР-ова који су потписали уговор о суфинансирању, пет ОР-ва је било активно у овом кварталу. Орион телеком, TippiNet и Complus су, након одобреног предлога, спровели кампање и доставили извештаје, рачуне и доказе о уплатама, на

основу чега су им извршене уплате из акумулираних средстава. Кампање су наставили Ninet и Connect, док Банкеру није одобрена кампања, јер је касно аплицирао.

У циљу прикупљања информација поводом предстојеће Конференције овлашћених регистара заказане за 22. 1. 2016, у четвртном кварталу је маркетиншким одељењима ОР-ова послат линк ка **анонимном упитнику** у вези са информисањем, Програмом суфинансирања, промотивним кампањама и едукацији. Анализа пристиглих одговора¹ указује на то да су ОР-ови највише заинтересовани да од РНИДС-а добијају информације о ранг листама, интерним обавештењима и статистикама у вези са доменима из земље и региона. Оцењујући успешност Програма суфинансирања, скоро сви који су учествовали у Програму су сам програм и сарадњу са РНИДС-ом оценили највишим оценама. Што се едукације тиче, већина ОР-ова има потребу за специјализованим радионицама и обукама на теме безбедности DNS система, интернет идентитета, брендирања и, уопште, дигиталног маркетинга, као и коришћења Гугл аналитике, креирања веб садржаја и слично. За разлику од е-поште, упитник је анониман, а његова форма једноставна и лака за попуњавање, па се показао као добар метод за добијање повратних информација и треба размотрити могућност његове чешће примене у комуникацији са ОР-овима.

У четвртном кварталу је маркетиншким одељењима ОР-ова послато девет обавештења о ранг листама, CENTR месечним билтенима, обавештењем о предстојећој Конференцији ОР-ова, наведеним упитником и предложеним дефиницијама услуга ОР-ова у Изборнику на domen.rs сајту.

Едукативно-промотивне кампање

„Знамо се са Нета!“

Едукативно–промотивна кампања "Знамо се са Нета!" спроведена је од 16. 9. до 29. 12. 2015. и била је намењена предузетницима и појединцима који имају потребу да свој посао или себе саме представе и на Интернету. На сајту domen.rs су дати корисни савети и истакнуте предности .CO.RS и .IN.RS домена за пословни (на адреси www.nazivfirme.co.rs, са редирекцијом на www.domen.rs/poslovni-sajber-identitet) и лични сајбер идентитет (www.imeprezime.in.rs, са редирекцијом на www.domen.rs/licni-sajber-identitet).

Кампања је била усмерена на едукацију о важности домена за изградњу сопственог интернет идентитета и повећање интересовања циљних група за регистрацију националних интернет домена. Ово је први пут да је нека едукативно-промотивна кампања била посвећена доменским просторима другог нивоа. Током кампање спроведене су промотивне активности на Интернету и пласирани PR текстови и огласи у месечницима PC Press, Tech Lifestyle, Бизнис и финансије, Економетар, Digital, Интернет огледало и часопису Недељник, као и на Multivision дигиталним билбордима широм Београда.

¹ Упитник је и даље отворен, а до сада је пристигло 16 одговора.

Промотивне активности на Интернету су биле извор 84% укупног саобраћаја ка сајту domen.rs и генерисале су 24% од укупног броја лидова², тј. кликова на боксове ОР-ова, који су кључни показатељи заинтересованости посетилаца за регистрацију домена. Табела у наставку приказује ефикасност сваког од коришћених промотивних канала.

Канали	Импresiје	Посете	Посете WHOIS страни	Посете Избор-нику	Кликови на боксове ОР-ова	Буџет	Клик на бокс ОР-а
Facebook оглашавање	1.181.278	32.564	188	96	199	€434	€2,2
Google Display (текстуални)	3.733.432	18.326	37	41	32	€772	€24,1
Етаргет	140.917.604	18.320	270	235	364	€1.519	€4,2
Google Display (банери)	1.253.450	8.014	13	12	6	€415	€69,2
Twitter	777.501	1.865	118	74	120	€1.116	€9,3
Google Search	35.328	1.046	69	39	101	€382	€3,8
LinkedIn	6.286	5	0	0	0	€164	/
Укупно / просечно	147.904.879	80.140	695	497	822	€4.802	€5,8

Поређења ради, овде се могу видети укупне метрике у периоду кампање (од 16. 09. до 29. 12. 2015), као резултат плаћених и неплаћених активности, али и промоције странице за проверу доступности назива домена (скраћено WHOIS) и Изборника:

Укупно на сајту	/	95.324	1.894	1.115	3.470		
-----------------	---	--------	-------	-------	-------	--	--

Неплаћени канали саобраћаја су најзаслужнији за генерисање лидова у овом периоду, што је уобичајени показатељ квалитета органског, директног и рефералног саобраћаја (најчешће кроз сајтове ruids.rs, bif.rs, pcpress.rs, beotel.rs и marketingmreza.rs):

Канали	Посете	Клик на бокс ОР-а
--------	--------	-------------------

² Lead (енг.) је потенцијални купац, неко ко је заинтересован за одређени производ или услугу. Lead generation тј. генерисање лидова, је скуп активности које потенцијалне купце доводе до „продајног места“ (тј. одређене одредишне landing стране).

Direct	5.322	1.260
Refferal	3.094	341
Organic	1.161	264
Social	638	47
E-mail ³	22	/
Укупно/просек	10.237	1.912

Током трајања кампање на сајту је забележено укупно 3.470 кликова на боксове ОР-ова, при чему је око 55% њих резултат клика посетилаца који су дошли кроз неплаћене канале, 24% је резултат промоције саме кампање, а 21% је резултат промоције WHOIS странице и Изборника.

Промотивне активности на Интернету су осетно повећале посећеност сајта domen.rs и број посетилаца који му се више пута враћају. Кампања је подстакла интересовање циљних група за регистрацију домена, али је овом приликом постигнут мањи број кликова у односу на број посета и уложена средства, него у трећем кварталу. Око 80.000 посета, које су захваљујући промотивним активностима остварене на сајту, генерисало је тек око 820 лидова. За разлику од тога, промоција нове WHOIS странице и Изборника у трећем кварталу је резултирала са око 22.400 посета сајту и 1.200 лидова. Узрок овоме лежи у врсти кампање, јер је ова кампања била првенствено едукативна, за разлику од оне у трећем кварталу која је била (условно речено) продајна. Самим тим, кампања „Знамо се са Нета!“ је била нешто комплекснија и тражила је више пажње и фокусираности посетилаца, па је и њихов пут до жељеног клика био нешто дужи и компликованији. С друге стране, кампања је први пут промовисала .RS поддомене и многе потенцијалне кориснике по први пут упознала са њима, што је крајем квартала довело до значајног **повећања креираних назива домена** у овим доменским просторима.

Интернет присуство РНИДС-а

domen.rs

У четвртном кварталу domen.rs бележи осетан пораст броја посета у односу на претходни, захваљујући промоцији WHOIS странице и Изборника и интензивној промоцији кампање „Знамо се са Нета!“.

Табела у наставку садржи приказ статистика посећености сајта у овом периоду:

domen.rs	окт	нов	дец	$\Sigma/\bar{A}$ 4. кв. 2015.	$\Sigma/\bar{A}$ 3. кв. 2015.
Број посета	22.502	31.154	33.799	87.454	29.210

³ Обавештење ОР-овима о покретању кампање, послато кроз MailChimp.

domen.rs	окт	нов	дец	$\Sigma/\bar{A}$ 4. кв. 2015.	$\Sigma/\bar{A}$ 3. кв. 2015.
Број појединачних посетилаца	17.617	22.820	25.083	61.968	22.719
Просечно трајање посете	00:00:45	00:00:49	00:00:42	00:00:45	00:00:44
Bounce Rate	86,49%	86,78%	87,75%	87,08%	84,89%

Осим броја посета, у овом кварталу је дошло и до повећања броја појединачних посетилаца за око 173%, а просечно трајање посете је дуже за секунд (са нешто приметнијим скоком у новембру). Дошло је, међутим, и до повећања Bounce Rate-а за око 2%, што се могло очекивати, због широке промоције кроз различите канале. У наредном периоду биће размотрене опције и предузете активности на смањењу Bounce Rate-а.

Број прегледа страница се у четвртом готово удвостручио у односу на трећи квартал и износи око 112.800. Захваљујући кампањи „Знамо се са Нета!“, највише прегледа (око 39%) забележила је страница о личном сајбер идентитету. Око 36% прегледа има „Пословни сајбер идентитет“, док је WHOIS страница забележила 8% прегледа, а Изборник око 4%.

У односу на претходни период, повећао се и број посетилаца који су на domen.rs долазили у више наврата. Око 11.300 њих се два пута враћало на сајт, док га је три пута посетило око 4.700 посетилаца. Занимљивост је да је у овом кварталу било њих око 1.600 који су domen.rs посетили између 9 и 14 пута.

Скоро 59% посета дошло је са мобилних уређаја и таблета, што је скок за 88% у односу на исти период 2014. На ово је у великој мери утицало раније поменуто оглашавање на Google Display мрежи. Како ће се приликом будућих активности контекстуалног оглашавања више пажње посветити подешавању одређених опција за приказ реклама, за очекивати је да ће доћи до смањења укупног саобраћаја са мобилних уређаја.

Присуство РНИДС-а на друштвеним мрежама

Током четвртог квартала, активности на друштвеним мрежама су биле веома интензивне, што је довело до пораста укупног броја интеракција и повећања броја фанова и пратилаца. У фокусу комуникације су биле кампања „Знамо се са Нета!“, предавања о сајбер безбедности, дискусија „Мобилно а безбедно“, дебата о мултиактерском приступу Интернету, Pitajte.rs радионица, али и најава прве RSNOG конференције. Октобар је био посебно активан јер је тада организовано пет догађаја и додатно најављивана Pitajte.rs радионица па је и Klout score тада био највиши.

		окт	нов	дец	Укупно 4. кв. 2015.	Укупно 3. кв. 2015.
Број фанова / пратилаца	TW	3.879	4.455	4.623	4.623	3.599
	FB	13.710	13.781	14.025	14.025	13.445

		ОКТ	НОВ	ДЕЦ	Укупно 4. кв. 2015.	Укупно 3. кв. 2015.
Импresiје	TW	811.000	1.100.000	269.700	2.180.700	587.800
	FB	2.305.537	1.449.742	1.100.767	4.856.046	2.942.394
Број постова / твитова	TW	364	235	190	789	590
	FB	44	30	22	96	107
Укупне интеракције	TW	894	1055	472	2.421	926
	FB	3.857	1.200	2.197	6.004	2.806
Klout Score		63	62	61		

Промотивна кампања на **Твитеру**, која је започета крајем трећег квартала⁴, практично је дуплирала број ретвитова, лајкова и одговора у овом периоду, а резултирала је са око 14.700 интеракција. Публика је највише реаговала на садржаје из кампање „Знамо се са Нета!“, најаве предавања о сајбер безбедности и „Pitajte.RS“ радионице. Поред тога, покренута је и промоција РНИДС-овог профила што је резултирало са око 1.200 нових пратилаца, што је за просечан квартални раст од око 75 пратилаца јако велики број. Повећању интеракција на овој друштвеној мрежи допринело је и коришћење Warble сервиса. Ова платформа прати дефинисане кључне речи и шаље обавештења о њиховом коришћењу, што нам је омогућило комуницирање и директан разговор са људима који су у својим твитовима поменули .RS домен, регистрацију или се распитивали за услуге ОР-ова, на шта су људи врло позитивно реаговали.

Када су интеракције на **Фејсбуку** у у питању, највише их је било у октобру, услед бројних активности у овом месецу. У циљу едукације и обележавања Европског месеца сајбер безбедности, дељени су различити корисни садржаји, а неке од њих је органским путем видело и до 3.000 људи. То указује да су, као и до сада, едукација о безбедности и заштити података неке од најзанимљивијих тема за РНИДС-ове фанове на Фејсбуку. Томе иде у прилог и чињеница да је након кампање највише људи реаговало на најаве за дискусију „Мобилно, а безбедно у Србији“, када је на два поста забележено око 1.000 интеракција међу којима је велики број коментара и питања на тему заштите на Интернету и сајбер безбедности.

Активности су у овом кварталу настављене и на РНИДС-овом Pinterest, Google+ и LinkedIn налогу, међутим, због природе ових мрежа и њихове популарности у Србији, интеракције публике су и даље у мањем обиму. Као што је већ поменуто, оглашавање на **LinkedIn**-у није дало никакве резултате у генерисању лидова, али је промоција на овој мрежи омогућила досег до шире публике (око 6.000 приказа) и донела 12 нових пратилаца, којих сада има 205.

На РНИДС-овом **Инстаграм** профилу забележено је 27 нових пратилаца, те их тренутно укупно има 157. Застарели рекламни натписи са .CO.YU доменом, промо материјали, ситуације са Pitajte.rs радионице и информације о корисним сајтовима на .RS домену, мотивисали су око 23% пратилаца да лајкује или коментарише ове фотографије.

⁴ Промотивна кампања на Твитеру је трајала од 22. 09. до 7. 12. 2015.

Током овог квартала започето је са коришћењем Buffer сервиса за приређивање и дељење садржаја на друштвеним мрежама, што је у великој мери убрзало и олакшало њихово одржавање.

Анализе тржишта домена

Статистичке анализе

$$\text{стопа креирања} = \frac{\text{новорегистровани у периоду}}{\text{укупан број домена на крају периода}}$$

Стопа креирања - На европском нивоу у 2014. и прва три квартала 2015. медијална вредност износила је око 19%, док је у српском доменском простору ова величина у четвртном кварталу 2015. на нивоу од 5,4%.

$$\text{стопа задржавања} = \frac{\text{укупан број домена на крају периода} - \text{новорегистровани у периоду}}{\text{укупан број домена на почетку периода}}$$

Стопа задржавања - У четвртном кварталу 2015. ова вредност у .RS доменском простору износи 96%, што је знатно изнад медијалне вредности израчунате на нивоу чланица CENTR-a (у 2014. и прва три квартала 2015. је на нивоу од око 83%).

$$\text{стопа брисања} = \frac{\text{обрисани у периоду}}{\text{укупан број домена на крају периода}}$$

Стопа брисања - У европским оквирима медијална вредност стопе брисања устаљена је на око 15%, док је ова вредност за Србију нешто испод 4%.

Стопа креирања у четвртном кварталу 2015. бележи нешто више вредности у односу на трећи квартал, али је то очекивано уколико се има у виду да крива тренда нових регистрација бележи свој сезонски минимум крајем другог и почетком трећег квартала. Имајући у виду да се домени користе првенствено за пословне потребе, намеће се закључак да је ниска стопа креирања узрокована објективно веома ниском динамичношћу српске привреде.

Посматрајући остварене вредности ова три показатеља, у поређењу са медијалним резултатима на европском нивоу, може да се закључи да Србија остварује добре резултате у погледу стопе задржавања и стопе брисања. Стопа задржавања, како на кварталном, тако и на годишњем нивоу за 2015. налази се знатно изнад средњих вредности на европском нивоу. Стопа брисања је такође знатно боља од европског просека и одржава се на ниском нивоу, али је она везана са стопом креирања, односно мањи број нових регистрација значи и мање назива домена који су регистровани за краткорочне потребе.

Квалитативно истраживање тржишта

Агенција MASMI је током четвртог квартала, за потребе РНИДС-а, спровела квалитативно истраживање о томе како предузетници и микро предузећа (до 5 запослених) користе (или не користе) Интернет у пословне сврхе. Истраживање је требало да прикупи информације о томе на који начин се Интернет користи као основно средство продаје, промоције, комуникације и информисања, како размишљају и понашају се они којима је Интернет још увек непознаница и који не знају како да Интернет искористе како би унапредили своје пословање, а како они који Интернет већ користе на прави начин, како мали привредници решавају своју потребу за Интернетом, да ли и кога консултују, да ли и кога ангажују и коме верују.

Испитаници су током анкетирања подељени у 5 група, сходно томе како користе Интернет:

1. „Бескућници“ га користе повремено и пасивно (просурфују с времена на време, нису присутни на друштвеним мрежама и немају свој сајт)
2. „Подстанари А“ га користе повремено, али активно (често га користе за личне потребе, повремено постављају садржаје на некој од друштвених мрежа, али немају сајт)
3. „Подстанари Б“ га користе редовно и активно (користе га лично и пословно, присутни су на друштвеним мрежама, на којима редовно постују, али немају сајт)
4. „Власници А“ га користе активно, али повремено (имају сајт, али га нередовно ажурирају, присутни су на друштвеним мрежама)
5. „Власници Б“ га користе активно и редовно (имају сајт који активно користе за пословање, редовно га ажурирају, промовишу га на Интернету, прате аналитику сајта)

Током истраживања је вођено рачуна да буде заступљен микс делатности: занатске услуге, малопродаја, интелектуалне услуге, прерађивачка производња и сл.

—

Постоје **три типа малих фирми** према процесу пружања услуге:

1. Фирме које пружање услуга врше искључиво **у свом пословном простору** у који клијенти долазе (нпр. центар за негу коже, едукативни центар, апотека, кафић). Ове фирме су „власници“ и „подстанари Б“.
2. Фирме чији се процес пружања услуге дешава искључиво **на терену** (нпр. молерске услуге, транспорт, грађевина). Није нужно да постоји пословни простор. Ове фирме најчешће **не користе Интернет** у пословне сврхе. Промоција фирме се дешава преко препоруке, а комуникација углавном уживо, телефоном и понекад е-поштом. Продаја се унапређује снижавањем цене за сталне клијенте. Ове фирме су углавном „бескућници“ и „подстанари А“.
3. Фирме које **имају пословни простор**, али **процес** који стоји иза крајње услуге **клијенту није видљив** (нпр. туристичка агенција, штампарија, агенција за запошљавање, адвокатска канцеларија). Ово су фирме које **највише користе Интернет** у свом пословању („власници“).

—

Истраживање је показало да је **степен коришћења Интернета у приватне сврхе директно повезан с отвореношћу за коришћење Интернета у пословне сврхе** – што предузетник више и разноврсније користи Интернет приватно, то више и разноврсније користи Интернет и пословно. Они који приватно имају **мало искуства** у коришћењу Интернета („бескућници“), **немају довољно развијену свест о користима** које би њихови клијенти имали од њиховог пословног наступа на Интернету.

Коришћење Интернета у промотивне сврхе **није нужан услов за опстанак фирме** на тржишту, али **доноси додатну вредност**: пословање је **ефикасније** (информације су доступније клијентима), омогућава досег до **ширег опсега клијената** (клијенти које офлајн промоција не би захватила), обезбеђује бољи **имиџ** (онлајн промоција подиже поверење у пословања фирме).

Некорисници („бескућници“ и „подстанари А“) нису свесни ових додатних користи, већ онлајн промоцију сматрају средством за привлачење корисника у случају **угрожености** опстанка фирме.

Они који се баве пружањем **услуга** верују да је **усмена препорука** главни чинилац успешне промоције, док предузетници који се баве продајом **производа** препознају и **важност онлајн презентације** својих производа.

„Власници“ који продају **услуге** препознају користи коришћења Интернета у сврхе продаје (уштеда у времену, могућност персонализације понуде, мењање структуре клијената, подизање пословања на виши и ефикаснији ниво, изградња имиџа фирме итд), док „бескућници“ и „подстанари А“ који се баве пружањем услуга то не препознају, већ као последицу коришћења Интернета виде само генерисање **већег обима посла**, што сматрају за озбиљан **проблем**.

„Подстанари Б“ и „власници“ који продају **производе** користе сајт и/или Фејсбук страницу за продају својих производа, јер тако **штеде** на трошковима продајног простора, ангажовања запослених, као и самог обављања продаје.

„Власници“ израђују веб сајтове како би **представили своје пословање** онлајн, те тиме повећали **видљивост** свог предузећа и повећали свој пословни **кредибилитет**. Такође, овај медиј промоције и самопредстављања оставља могућност изградње **визуелног идентитета, као и тона и стила комуникације** и представљања садржаја, тј. **сајбер идентитета** (много боље него Фејсбук). Најчешће бирају између .RS и .COM домена, у зависности од тога коју претрагу желе да фаворизују – националну или интернационалну. .RS домен се перципира као **званични национални домен, препознатљив** на домаћем тржишту, који пружа **кредибилитет** фирми. Занимљиво је мишљење једног „власника“ које је дао током истраживања: *„.RS домен утиче на имиџ фирме. Говори да је фирма регистрована и озбиљна, јер је била спремна да плати више да би имала национални домен.“*

„Власници“ препознају различите користи које им доноси коришћење сајта и Фејсбук странице, па тако **коришћење сајта повећава перципирани кредибилитет фирме и доноси „озбиљније“ клијенте и правна лица**, док Фејсбук страница омогућава **свакодневну интеракцију** и комуникацију са корисницима и погодна је за **млађе кориснике и физичка лица**.

Током истраживања се појавило и једно врло занимљиво запажање – на **сајту** су све информације о фирми **прегледно и уредно** распоређене на једном месту, док су објаве на Фејсбук страници међусобно **независне** и излистане **хронолошки** (timeline).

—

На основу прикупљених информација агенција MASMI је дала и одређене препоруке које углавном могу да се подведу под организацију едукација за одређене циљне групе, на којима би учествовали и искуснији предузетници из исте делатности, али више „катеорије“ (нпр. „власници“ би подучавали „подстанаре Б“), који би им на основу личног искуства предочили све предности коришћења Интернета, као и начине да се на Интернету буде присутан на квалитетнији начин.

Из истраживања се може закључити и да је е-пошта врло битна озбиљним корисницима Интернета (преферирани канал „званичне комуникације“ - уговарање, преговарање... садржај комуникације је сачуван и представља доказ о правима и обавезама...), па би кроз своје едукативне активности требало да већи акценат ставимо на коришћење властитог домена у званичним адресама е-поште, јер **е-пошта је нешто што чува домен** – ретко ће ко угасити домен на коме му је е-пошта. То је уједно и тренутно велики проблем .СРБ домена.

Информација да отворенији став према Интернету приватно, повећава вероватноћу коришћења пословно, намеће закључак да нема много смисла „јурити“ оне који Интернет приватно слабо користе или не користе, јер је јако мала вероватноћа да су нам они потенцијални регистранти.

Анализа присуства домаћих предузећа на .RS домену

Током овог квартала, спроведена је анализа присуства домаћих предузећа на .RS домену, која показује да од 150 предузећа са највећом нето добити у 2014, 106 привредних друштава (71%) има регистрован .RS домен, што је значајно мање него у 2013. (81%). Од тог броја, 88 фирми има сопствени сајт на .RS домену, 8 домена је преусмерено углавном на сродне .COM домене, а 10 домена је паркирано.

Ситуација је још лошија код најбољих 150 малих и средњих предузећа, од којих само 88 (59%) има регистрован .RS домен, што је такође значајно мање него у 2013. (65%). Од тог броја, 70 фирми има сопствени сајт на .RS домену, 13 домена је преусмерено углавном на сродне .COM домене, 5 домена је паркирано.

Као и на листама за 2013, присутно је доста домаћих пословница иностраних предузећа и корпорација чији су корпоративни сајтови на .COM домену или на националним доменима земаља у којима се налази централа компаније. Српске пословнице тих предузећа су на матичним сајтовима углавном представљене у оквиру подстранице или специфичног дела сајта који се бави интернационалним пословањем те фирме. Подаци за 2014. указују на **смањену свест и потребу** за присуством на националном интернет домену, али је примећено да се на обе листе за 2014, налази велики број предузећа која су у **стецају или ликвидацији**, што може бити разлог недостатка бриге о присуству на Интернету и националном интернет домену.

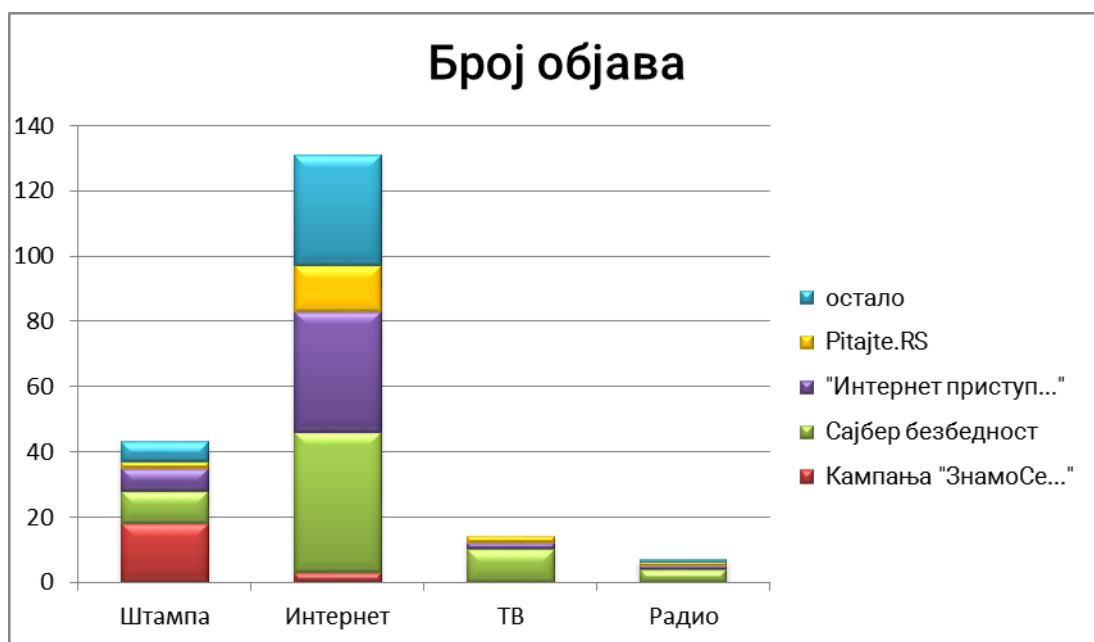
Односи са медијима

Током четвртог квартала је настављена дистрибуција рођенданских поклона (брендирани аташе мапе, брендирани и персонализовани блокови и оловке) новинарима и уредницима нама битних медија. Као и до сада, примаоци су веома позитивно реаговали на поклоне.

Односи са јавношћу и анализа присуства РНИДС-а у медијима

У четвртном кварталу је забележено укупно 195 објава – 43 у штампаним медијима, 131 на Интернету, 14 ТВ и 7 радијских објава. Објаве су углавном покривале тему сајбер безбедности (укупно 67 објава), скуп "Интернет приступ у Србији: Проблеми, изазови, решења" (укупно 47 објава), кампању „Знамо се са Нета!“ (укупно 21 објава - 15 огласа и 6 текстова) и нашу радионицу „Pitajte.rs“ на Webiz конференцији (укупно 19 објава).

Медијска анализа показује да је 90 различитих медија писало о РНИДС-у – 19 штампаних медија, 11 телевизијских и радио станица и 60 интернет портала.

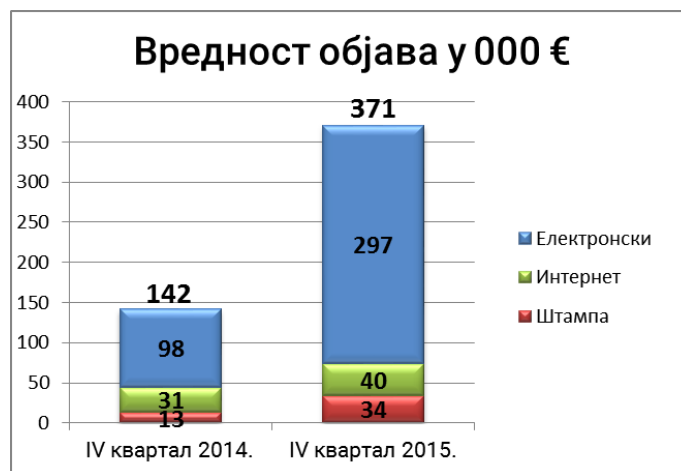
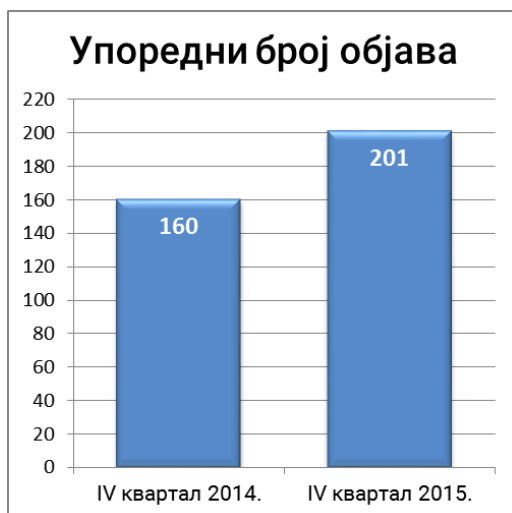
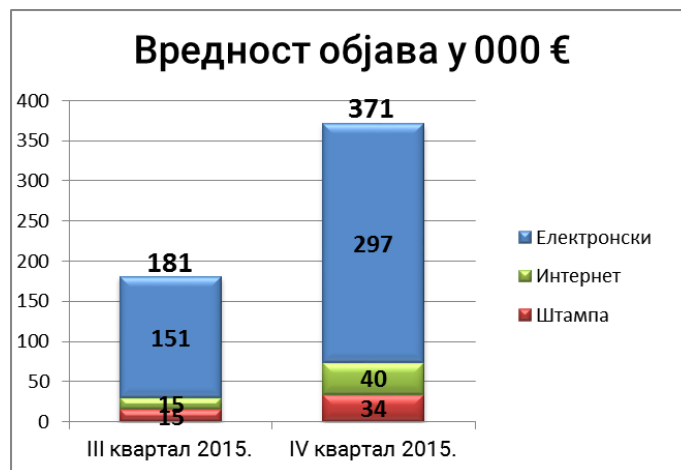

На основу анализе 201 објава које је обухватио електронски клипинг, највећи број објава забележен је у октобру, што је последица медијског интересовања за тему сајбер безбедности, као и за скуп "Интернет приступ у Србији: Проблеми, изазови, решења". Током анализираних периода није било негативних објава.

Медијска анализа показује да је 89% медијских објава било планирано, док се у 85% објава РНИДС појављивао као примарна тема.

У четвртном кварталу 2015. је забележен раст у броју објава од 183% у односу на трећи квартал исте године и раст од 26% у односу на четврти квартал 2014. Истовремено, забележен је и раст од 105% у вредностима објава, у односу на претходни квартал 2015, као и пораст од 161% у односу на четврти квартал 2014. Разлог раста AVE вредности је повећање минутаже у електронским медијима (за 199%). Наиме, укупна минутажа у трећем кварталу 2015. је износила 99 минута, док је минутажа у четвртном кварталу износила 296 минута.

Највећи број објава забележен је на интернету у односу на друге медије и он износи 67% свих објава, али највећа вредност објава забележена је у електронским медијима, међу којима се истичу медији са националном покривеношћу (ТВ РТС 1, ТВ Пинк, ТВ В92, ТВ РТС 2 и Харпу ТВ).

РНИДС је тема која се највише комуницирала у медијима - укупно 175 пута, а затим следе теме „ћирилични домен“ и „.RS домен“ – које се јављају у 19 медијских објава.

О активностима РНИДС-а током четвртог квартала извештавале су све релевантне медијске куће, међу којима се истичу: ТВ РТС 1, ТВ РТС 2, ТВ Пинк, ТВ В92 и Харпу ТВ (националне ТВ станице) које су у својим информативним и стручним емисијама емитовале релевантне прилоге. Део свог медијског простора су активностима РНИДС-а посветили и дневни листови (Политика, Дневник, Данас, Блиц и Привредни преглед) - укупан „reach“ ових дневних новина износи 1.814.000 читалаца. У периодичној штампи фокус је био на специјализованим ИТ часописима, као што су Tech Lifestyle, Digital, PC Press, Свет компјутера и Интернет огледало. Што се тиче веб

портала, забележене су објаве на најрелевантнијим информативним сајтовима (ekapija.com, tanjug.rs, economy.rs, tanjugbiz.rs) као и на веб порталима дневних листова, часописа и ТВ станица (blic.rs, alo.rs, danas.rs, b92.net, rts.rs, pcpress.rs, instore.rs, itsvet.rs).

Вредност објава је представљена у односу 1:1 (стандардна методологија) у поређењу са вредношћу огласног простора у појединим медијима, а детаљна анализа је достављена Управном одбору.

Од ауторских текстова током квартала су објављени текстови „Шта се кува на домаћем Интернету и око њега“ у часопису Digital, у коме је своје виђење изнео Данко Јевтовић, „Оглашавање на интернету: Од циља до метрике“ у часопису PC Press, чији је аутор била Јелена Ожеговић, као и текстови Лазара Бошковића „Сајбер идентитет у Срба“ и „Интернет домен и сајбер напад“ у недељнику „Недељник“, док је његов текст „Да садржај буде у форми“, објављен у септембарском броју часописа PC Press, у новембру објављен и на њиховом сајту. Ауторски текст о IPv6 Жарка Кеџића је написан и одобрен за децембарско издање часописа TechLifestyle које ће се појавити почетком јануара.

На порталу Маркетинг мрежа су током новембра и децембра објављени одговори на 11 питања која су покрила широк спектар интересовања читалаца, од регистрације домена и сајбер безбедности, преко креирања садржаја и ћирилице, до брендирања и дигиталног маркетинга. На питања су одговорили Душан Стојичевић, Дејан Ђукић, Предраг Милићевић, Јелена Ожеговић, Александар Костадиновић, Жарко Кеџић и Лазар Бошковић.

Током квартала је реализовано гостовање Душана Стојичевића на тему дигиталне писмености на ТВ РТС 2 у емисији „еТВ“. На тему сајбер безбедности су говорили Владан Јолер (ТВ РТС 1 - Дневник 3, ТВ Пинк - Национални дневник), Александар Костадиновић (ТВ Пинк - Јутарњи програм, TV Нарру - Јутарњи програм, Радио Београд 202 – емисије „Индекс“ и „Медијска вртешка“), Слободан Марковић (Радио Београд 2 - Дигиталне иконе, ТВ Студио Б - Београде, добро јутро!, Радио Београд 1 - Ухвати дан, ТВ РТС1 - Јутарњи програм, ТВ РТС 2 – еТВ, РТРС - Информативни програм, Блиц), Душан Стојичевић (ТВ Пинк - Национални дневник), Јанез Крижан (ТВ Пинк - Национални дневник, ТВ РТС 2 - еТВ, РТРС - Информативни програм, Политика), Владимир Радуновић (Радио Београд 2 - Дигиталне иконе, Блиц), Драган Плескоњић (ТВ РТС 2 - еТВ), Јован Шикања (Радио Београд 202 – Индекс). О вишеактерском управљању су изјаве дали Слободан Марковић, Владимир Радуновић и Јелена Пајовић за ТВ РТС 2 – еТВ, док су за ТВ Пинк изјаве дали Душан Стојичевић и Владимир Радуновић. Радионицу „Pitajte.RS“ је најавила Јелене Ожеговић у емисији „Ухвати дан“ на Радио Београду 1, а Предраг Милићевић је дао изјаву за „SciTech“, пилот емисију ТВ Студија Б.

У октобру су пласиране најаве скупова "Интернет приступ у Србији: Проблеми, изазови, решења", „Мобилно а безбедно“ и „Виша актера, више интереса, више Интернета“, као и извештаји са сва три скупа. У новембру су пласиране најаве бесплатне едукације „Pitajte.RS“ на Webiz-у и RSN OG конференције (само одабраним медијима).

Међународна сарадња

Службена путовања током четвртог квартала 2015:

Датум одржавања	Скуп/Организација	Место	Делегирани учесник	Датум путовања
1. 10. 2015.	BH IGF	Сарајево	Душан Стојичевић	30. 9 – 2. 10. 2015.
7–9. 10. 2015.	54 th CENTR GA	Брисел	Данко Јевтовић	6–9. 10. 2015.
18–22. 10. 2015.	ICANN 54	Даблин	Данко Јевтовић	18–22. 10. 2015.
			Жарко Кецић	
			Мирјана Тасић	
			Александар Поповић	
			Јелена Ожеговић	
5–8. 11. 2015.	WEBIZ 2015	Суботица	Данко Јевтовић	5–8. 11. 2015.
			Предраг Милићевић	
			Јелена Ожеговић	
10–13. 11. 2015.	IGF 2015	Бразил	Слободан Марковић	8–15. 11. 2015.
3–4. 12. 2015.	18 th CENTR Marketing workshop	Даблин	Предраг Милићевић	2–5. 12. 2015.
4. 12. 2015.	Domain Forum	Софија	Душан Стојичевић	3–5. 12. 2015.
9–10. 12. 2015.	CENTR Chair and Vice-chair meeting	Брисел	Стефан Ковач	8–11. 12. 2015.

Кратки извештај са службених путовања запослених у Канцеларији

54th CENTR General Assembly: од 7. до 9. 10. 2015, Брисел, Белгија

Редовна 54. Генерална скупштина Удружења европских националних регистара CENTR је одржана у Бриселу, у седишту организације, а из РНИДС-а у раду је учествовао Данко Јевтовић, директор РНИДС-а и члан УО CENTR-а. Главна тема је поново била IANA транзиција, а гости скупа су били чланови европске [HLIG](#) групе, са којима је усвојени заједнички документ ([Renaissance Statement](#)). Остатак рада је већином био посвећен унутрашњим питањима Удружења.

Првог дана скупа је одржан отворени Дан регистрара, на коме су учествовали бројни регистрари које су позвали регистри чланови CENTR-е. Највише је разговарано о стандардизацији политика регистрације, што треба да олакша рад регистрара и поспеши регистрацију. Ова тема је посебно занимљива за РНИДС као мали регистар.

ICANN 54: од 18. до 22. 10. 2015, Даблин, Ирска

У Даблину је одржан 54. ICANN-ов састанак на коме су учествовали Данко Јевтовић, директор РНИДС-а, Владимир Алексић, члан УО РНИДС (о сопственом трошку), Жарко Кеџић, руководилац Сектора за ИКТ (о трошку РНИДС-а), Мирјана Тасић, саветник (о трошку ICANN ccNSO), Александар Поповић, руководилац Сектора за финансије (о трошку ICANN Fellowship програма), Јелена Ожеговић, сарадник за комуникације (о трошку NextGen@ICANN програма) и Душан Поповић са Правног факултета Београдског универзитета (о трошку ICANN Fellowship програма).

Овај скуп је већином био посвећен једној јединој теми – унапређењу одговорности и урачунљивости ICANN-а, што је предуслов за примену предлога за IANA транзицију (препуштање управљања на IANA функцијом од стране Америчке владе – NTIA) и који припрема Радна група [CCWG](#) (Cross Community Working Group on Enhancing ICANN Accountability).

Сам предлог решења за транзицију је Радна група ICG (IANA Stewardship Transition Coordination Group) заокружила током састанка у Даблину, чиме је координисала предлоге радних група за имена, бројеве и протоколе. Документ са коначним текстом предлога (IANA Stewardship Transition Proposal) је [објављен](#) непосредно после скупа у Даблину.

На Tech Day сесији преовладавале су теме о алатима и техникама за анализу DNS упита и практичним могућностима за повећање безбедности DNS система. Сесија била веома корисна, пре свега са становишта да све већи број TLD регистара посвећује пажњу анализи DNS упита и саобраћаја у циљу откривања потенцијалних напада и слабости система.

DNSSEC радионица била је, као и увек, веома посећена. Приказани су најновији резултати рада на даљем унапређењу DNSSEC-а и примени нових техника за енкрипцију (алгоритам „*elliptic curve*“). Такође, било је речи о проблему DNSSEC валидације. Неколико регистара је презентовало актуелне активности везане за промоцију и повећање броја домена који су дигитално потписани.

На састанку Security and Stability Advisory Committee (SSAC) презентоване су тренутне активности SSAC-а и планови за наредни период. SSAC је од 2002. донео више од 70 препорука и извештаја у различитим областима (адресирање и рутирање, DNS, оперативни рад регистара и регистрара...). Од активности које су у току, издваја се документ који се тиче заштите регистраната (Registrant Protection/Credential Management).

NextGen@ICANN је едукативни програм који пружа подршку свим заинтересованим младим људима од 18 до 30 година да се директно упознају и укључе у рад ICANN-а. Током интензивног шестодневног програма учесници су имали прилике да од кључних људи у ICANN-у чују више о мултиактерском процесу управљања, раду и организацији ICANN-а, IANA транзицији, темама и активностима појединачних радних група и организација.

WEBIZ 2015: од 5. до 8. 11. 2015, Суботица

РНИДС је подржао организацију „Webiz“ едукације у Суботици, у оквиру које је 6. 11. 2015. одржана бесплатна „Pitajte.RS“ радионица о свему битном за наступ на Интернету, кроз консултације уживо са интернет професионалцима и уз онлајн питања публике. Око 50 представника малих и средњих предузећа, предузетника и појединаца из Суботице и околине, присуствовало је радионици на којој се разговарало о развоју пословања, брендингу, интернет маркетингу, креирању садржаја и осталим темама важним за наступ на Интернету.

IGF 2015: од 10. до 13. 11. 2015, Жоао Песоа, Бразил

У бразилском граду Жоао Песоа (Joao Pessoa) одржан је десети по реду глобални Форум о управљању Интернетом (IGF). Овом скупу присуствовао је Слободан Марковић, саветник за ИКТ политике и односе са интернет заједницом, у функцији члана Multistakeholder Advisory Group (MAG), која саветује Генералног секретара УН о програму скупа. Марковић је током трајања скупа пружао подршку тиму који се старао о исправном функционисању система за удаљено присуство (remote participation) и равноправном укључивању удаљених учесника у рад главних сесија у великој сали. Осим тога, Марковић је учествовао на панелу о тренутном стању, проблемима и унапређењу система за удаљено присуство на IGF-у, која је одржана 12. 11. 2015. Након скупа, израђен је Извештај о удаљеном присуству на IGF 2015 са препорукама за унапређења, који је предат Секретаријату IGF. Трошкове превоза и смештаја у потпуности су покриле УН.

18th CENTR Marketing workshop: од 3. до 4. 12. 2015, Даблин, Ирска

Осамнаестој CENTR-овој маркетиншкој радионици присуствовало је 35 представника 20 националних регистара, EURid-a, Afili-as-a, CENTR-a и фирми „MediaCom Dublin“ и „Kreab“, у својству екстерних предавача, а као представник РНИДС-а скупу је присуствовао руководилац Сектора за развој пословања и маркетинг. Радионица је покрила неколико тема, укључујући нове сајтове и ребрендирање, дигиталне кампање и кампање на терену, стартап и МСП фокусиране иницијативе, као и нове производе. Представљена је скица пројекта обједињавања истраживања која национални регистри спроводе на својим тржиштима и предложено је да се почне са прикупљањем постојећих истраживања и анализа. Међу представницима регистара који су изразили спремност да пошаљу своја истраживања, заједно са IEDR (.ie), AFNIC (.fr), CIRA (.ca), NORID (.no), Nominet (.uk) и SIDN (.nl), налази се и РНИДС.

CENTR Chair and Vice-chair meeting: од 9. до 10. 12. 2015, Брисел, Белгија

У организацији CENTR-а одржан је први званични састанак председника и потпредседника свих радних група које се налазе под окриљем CENTR-а. У својству потпредседника Административне радне групе, на овом састанку учествовао је Стефан Ковач, координатор регистрације домена и послова аналитике.

Првог дана расправа је обухватила тематске целине попут: чињеница и трендова који се могу уочити у функционисању радних група и вредности које оне производе, нивоима приступа подацима и информацијама који би морали да постоје између различитих чланова CENTR-а и визији нове структуре радних група од стране Секретаријата. Поподневна сесија била је посвећена организованом тренингу на тему вештине одржавања састанака, мотивисања учесника и вођења дискусија у оквиру састанака радних група. Ова сесија је оцењена као посебно корисна са аспекта унапређења квалитета редовних састанака радних група.

Други дан састанка донео је теме попут услуга које Секретаријат CENTR-а може да понуди радним групама, интеракцији радних група уопште, са посебним фокусом на Jamboree 2016 и припреме и потенцијална унапређења радних група за надолazeће изазове у оквиру индустрије у будућности.

Учешће у међународним радним групама

Дејан Ђукић, руководилац Сектора за опште и правне послове, изабран је за члана ICANN Competition, Consumer Trust and Consumer Choice Review Team-а. Задатак овог тима је да сагласно споразуму, који ICANN има закључен са америчким Министарством трговине, да оцену ефеката новог gTLD програма у сфери конкуренције, поверења корисника и корисничког избора. Овај тим креће са радом већ почетком јануара, а рок за достављање коначног извештаја је 31. 12. 2016. Он је такође учествовао у раду Радне групе ccNSO Guidelines Review Committee. Рад је превасходно одвијан кроз сарадњу чланова подгрупа у раду на додељеним документима. Цела Радна група одржава редовне телефонске конференције сваког другог понедељка.

Александар Поповић, руководилац Сектора за финансије је учествовао у раду Радне групе ICANN-а за стратешко и оперативно планирање у оквиру ccNSO (ccNSO SOP WG). Дефинисани су планови даљег рада, превасходно на тему Оперативног плана и Буџета ICANN-а за фискалну 2017.

—

Директор Фондације, Данко Јевтовић, је и током овог квартала био активан у раду Управног одбора Удружења европских регистара националних интернет домена највишег нивоа (CENTR Board of Directors). Одржана су два телеконференцијска позива и састанак током CENTR GA54 скупа у Бриселу.

Пословање Канцеларије

Ефикасност и ефективност пословања

Финансије

Овај период је обележио рад на интензивном праћењу стања и кретања у Финансијском плану. Као последица тога, у првој половини новембра је урађен ребаланс Финансијског плана за 2015, како би се њиме што прецизније обухватила дотадашња реализација, будућа очекивања и све потребе до краја пословне године. Исти је усвојен на седници УО, број 222, од 1. 12. 2015.

Одмах након тога, а паралелно са радом на Плану и програму рада Фондације, прешло се на израду предлога Финансијског плана за 2016. Исти је припремљен половином децембра, одмах након седнице Конференције суоснивача, а усвојен на седници УО, број 225, 24. 12. 2015. – најраније у последњих неколико година.

Набавке

Четврти квартал су обележиле значајне активности на пољу набавке новог хардвера, софтвера и услуге одржавања за инфраструктуру система за регистрацију назива домена, као и окончање поступка набавке новог софтвера за регистрацију назива домена.

Јавни позив за нову инфраструктуру је објављен 19. 10. 2015, а рок за достављање понуда је био до 20. 11. 2015. Комисија за избор понуђача је констатовала да су приспеле понуде четири понуђача, а три су узете у разматрање. Са изабраним понуђачем (у складу са критеријумима дефинисаним у Конкурсној документацији), а након преговора и додатно оствареног попушта потписан је уговор крајем 2015. При том је извршена авансног дела уговора, како би се истовремено, у што већој мери, реализовао Финансијски план за 2015, а релаксирао Финансијски план за 2016. (буџет РНИДС-а је базиран на приливима/одливима).

Крајем године су се десила значајна плаћања имајући у виду да је извршена исплата преосталог износа извођачу новог софтвера за регистрацију назива домена, с обзиром да је надзорни орган дао сагласност и оценио да софтвер може да се сматра завршеним.

Осим тога, у децембру је извршена и набавка независног софтвера за тестирање ЕРР сервиса, а извршено је и пратеће плаћање.

За потребе Канцеларије набављен је нови алармни систем и систем за контролу улаза, уз монтажу и пуштање у рад истог. Такође, за потребе пословног простора је извршена и набавка приступних уређаја за Wi-Fi.

У овом кварталу извршене су набавке промотивног материјала (кишобрани, оловке, екстерни пуњачи за мобилни телефон, налепнице и сл), услуге оглашавања, као и значајно интензивнијих медијских објава.

Опремање и уређивање Канцеларије РНИДС-а и простора

У четвртном кварталу 2015. најпре је значајно унапређен систем за бежично повезивање уређаја у Канцеларији РНИДС-а куповином новог система од три WiFi уређаја, а затим и њиховим подешавањем на највише нивое безбедности, као и раздвајањем мрежа за интерну употребу и мреже за госте. Набављени су професионални уређаји нове генерације (у најмањој верзији), који омогућавају већу поузданост и брзину бежичне мрежне везе, а тиме је отклоњен и значајни безбедносни ризик застареле опреме.

Такође, стари систем за контролу уласка у Канцеларију је, због проблема у раду и кварова, замењен новим, као и алармни систем, чиме је повећана и физичка безбедност Канцеларије.

Редовни послови Канцеларије

Правни послови

У циљу усклађивања са Законом о заштити узбуњивача Сектор за опште и правне послове је, у законском року, припремио одговарајући општи акт који уређује ово питање.

Канцеларија је припремила предлог Правилника о упућивању на скупове, који је усвојио Управни одбор 16. 10. 2015. У односу на претходно важећу верзију, овај Правилник уређује на исти начин упућивање, како чланова УО, тако и запослених.

Поред тога, обављани су редовни правни послови, који се огледају у изради или анализи разних уговора, одлука и других аката, учествовању у раду Комисије за набавку, и друго.

Рачуноводство и ревизија

Током овог периода сви рачуноводствени послови су обављани редовно и несметано. Крајем године се приступило лаганом свођењу рачуна, ажурирању и усаглашавању књиговодствене са помоћним евиденцијама. Такође извршене су и прелиминарне припреме за спровођење пописа имовине и обавеза са стањем на дан 31. 12. 2015.

Након интензивнијих припрема за рад Интерног ревизора на терену током трећег квартала, представници истог су започели рад у просторијама Фондације почетком октобра.

Након двонедељног оперативног рада, који је углавном био усмерен на контролу процеса набавки прешло се на израду извештаја. Иначе, праћен је период од 1. 7. 2014. до 30. 6. 2015. Нацрт извештаја је Канцеларија примила 5. 11. 2015, а након давања коментара и сугестија на исти финална верзија је стигла 12. 11. 2015. Она је упућена на усвајање на Управни одбор, а након тога је извештај и презентован на седници Конференције суоснивача 12. 12. 2015.

Ревизорска оцена устројености и функционисања интерних контрола у поступку набавке добара и услуга је задовољавајућа.

Општи послови

У оквиру овог, обављани су редовни послови као што су завођење и сортирање пословне документације, спровођење мањих набавки средстава неопходних за редовно функционисање РНИДС-а, као и предаја потребне документације надлежним органима, а то су претежно Пореска управа, Фонд ПИО и Агенција за привредне регистре.

Ангажман професионалних услуга

Осим рачуноводствених и ревизорских услуга (текући рад Интерног ревизора), у четвртом кварталу 2015. било је потребе за преводилачким услугама, као и адвокатским услугама, али у мањој мери. Такође, од нестандартних услуга у овом кварталу су коришћене услуге фотографа за потребе израде групних и појединачних фотографија запослених у Канцеларији и чланова органа Фондације (УО и Конференција суоснивача) за потребе новог веб сајта и публикације „Профил Фондације“.

Подршка раду Фондације

Јавност рада

Током квартала на сајт Фондације су редовно постављани записници и одлуке са одржаних седница Управног одбора и периодични финансијски извештаји. Осим тога, објављивани су позиви за набавке, као и информације о активностима Фондације, међу којима је посебно битна вест о укидању обавезе достављања ЈМБГ-а приликом регистрације националних домена.

Током октобра су комплетирана правила за класификацију докумената и именовање фајлова у јавно доступном Регистру докумената на новом сајту rnids.rs/rnids.srb, пуштеном у септембру). Такође, додате су и две нове секције у Регистар докумената – Документи Статутарне комисије и Документи о интернет безбедности. Сада се у Регистру докумената налази преко 1.000 јавних докумената РНДИС-а.

На сајту су објављена имена новоименованих арбитара Комисије за решавање спорова поводом регистрације назива националних интернет домена, као и детаљне Процедуре послова регистрације националних интернет домена, намењене пре свега овлашћеним регистрима.

Сајт Фондације [rnids.srb/rnids.rs](https://rnids.rs/rnids.srb)

Током четвртог квартала интензивирани су активности уређивања [rnids.srb/rnids.rs](https://rnids.rs/rnids.srb) сајта и у овом периоду објављено је 25 вести, најави и извештаја о активностима РНИДС-а. Учесталост активности одразила се и на пораст посећености за 10% у односу на трећи квартал, док се број појединачних посетилаца повећао за око 8%.

Детаљан приказ је у следећој табели:

rnids.rs	ОКТ	НОВ	ДЕЦ	4. кв. $\Sigma/\bar{A}$	3. кв. $\Sigma/\bar{A}$
Број посета	10.121	7.804	7.217	25.142	22.862
Број појединачних посетилаца	6.383	5.141	4.676	16.200	13.855
Просечно трајање посете	00:02:21	00:02:15	00:02:20	00:02:19	00:02:47
Bounce Rate	43,84%	39,67%	36,32%	40,39%	37,40%

Високој посећености сајта у октобру, допринело је и оглашавање на Фејсбуку и Твитеру, поводом активности у оквиру Европске недеље сајбер безбедности. У овом периоду је дошло до повећања Bounce Rate-а, али је он и даље био испод просека за други квартал, односно период пре лансирања нове верзије сајта.

У четвртом кварталу је додатно унапређено праћење активности посетилаца на сајту и то кроз дефинисање догађаја (кликова на одређене линкове), који су приказани у табели испод. Треба

имати у виду да се подаци из табеле односе се на период од 20. 11. до 31. 12. 2015. с обзиром на то да подаци пре овог датума нису доступни због измена у самој Гугл аналитици.

rnids.rs	домен (место клика)	Број
Клик на Whois страницу	rnids.rs	2.665
Клик на енглеску Whois страницу	rnids.rs	2.089
Клик на Whois дугме	domen.rs (хедер)	1.875
Промена језика и писма	rnids.rs (хедер)	884
Посета листи ОР-ова	rnids.rs	625
Клик на међустранице	rnids.rs (насловна)	143
Клик на Водич за регистрацију домена	domen.rs (хедер)	90
Клик на Изборник ОР-ова	domen.rs (хедер)	47
УКУПНО		8.418

На овом малом узорку прикупљених догађаја и информација, можемо да се види да корисници за сад радије посећују WHOIS страницу на rnids.rs, него што кроз дугме у хедеру одлазе на domen.rs да тамо провере расположивост домена. Аналитика показује да су 60% ових посета направили корисници који су се више пута враћали на сајт, па постоји вероватноћа да је реч о нешто напреднијим корисницима, којима функционалности WHOIS-а на rnids.rs сајту више одговарају.

Забележено је око 1.870 кликова на WHOIS дугме у хедеру сајта (које води на domen.rs), колико и има долазних (рефералних) посета са овог сајта на domen.rs сајту. Иако их можда има мање него што би било очекивано, посетиоци који на овај начин дођу на domen.rs сајт, задржавају се скоро два минута и остварују висок број кликова на боксове ОР-ова (око 1.800 посетилаца са rnids.rs, генерисало је 220 лидова).

Аналитика (од 20. 11. 2015) показује да су ћириличка и енглеска WHOIS страна забележиле преко 4.700 посета⁵. Ово чини око 48% свих посета током посматраног периода (укупно забележено око 9.700), што их и даље чини најчитанијим на сајту. Међутим, детаљнији увид у понашање посетилаца, поређење са периодом пре пуштања новог сајта и одређене анализе, биће могући тек након дугорочнијег праћења догађаја на сајту.

⁵ Догађај мери клик на страницу, што не значи нужно да је до посете дошло. Постоји вероватноћа да аналитика није регистровала сваки клик као посету, јер је корисник нпр. напустио сајт пре потпуног учитавања странице.

Подршка органима и телима Фондације

Подршка Конференцији суоснивача

Редовна седница Конференције суоснивача одржана је 12. 12. 2015. у хотелу „Москва“ у Београду. Седници су присуствовала 43 овлашћена представника суоснивача. На седници је усвојен Извештај екстерног ревизора о пословању организације током 2014. У наставку је Управни одбор презентовао извештаје о свом раду током прва три квартала 2015, Извештај интерне ревизије, као и План и програм рада РНИДС-а за 2016. Такође, суоснивачи су упознати са Споразумом о сарадњи који је закључен са Заводом за интелектуалну својину.

Након седнице Конференције суоснивача, одржана је и јавна, 224. седница Управног одбора РНИДС-а, на којој су присутни упознати са статусом РНИДС-CERT пројекта. Дискутовано је о новом Пословнику о раду Статутарне комисије, а презентован је и нови софтвер за регистрацију назива националних интернет домена.

Канцеларија је пружила подршку у организацији редовне седнице Конференције суоснивача, док је Сектор за опште и правне послове пружио стручну и административну подршку.

Подршка Управном одбору

У периоду који је предмет овог извештаја, одржано је седам седница Управног одбора, од чега две електронске.

Сектор за опште и правне послове је пружао редовну стручну и административну подршку, која се огледала у припреми нацрта аката, припреми електронских седница, изради записника са седница, стручној подршци у раду на седницама и изради и објављивању донетих аката.

Канцеларија је пружила подршку и паралелно са члановима УО учествовала у припреми Плана и програма рада РНИДС-а за 2016.

Подршка развоју Интернета у Србији

Сарадња са државним институцијама

Имајући у виду да су 19. 10. 2015. ступиле на снагу измене Општих услова регистрације националних домена, којима је укинута обавеза достављања ЈМБГ-а приликом регистрације домена, стекли су се услови за закључење поступка уноса збирке о корисницима националних домена у [Централни регистар](#) који се води код Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, о чему је РНИДС обавештен крајем новембра.

Почетком децембра закључен је Споразум о сарадњи са Заводом за интелектуалну својину, са којим ће РНИДС у наредном периоду спроводити заједничке едукативне активности на тему односа интернет домена и жига, решавања доменских спорова, значаја заштите интелектуалне својине и сл.

РНИДС је одржао састанак са представницима Народне библиотеке Србије на тему архивирања садржаја сајтова који су на интернет доменима Србије, сагласно законским обавезама и овлашћењима ове установе. На састанку је разговарано о моделу сарадње и тексту споразума, а консултације на ову тему биће настављене.

У оквиру сарадње коју РНИДС већ дуже време има са Дирекцијом за електронску управу, током децембра је реализована донација РНИДС-а Дирекцији у вези са израдом инфографика за лакшу примену нових Смерница за коришћење друштвених мрежа у органима јавне власти. Циљ ових смерница је унапређење јавности рада државних институција, боље информисање грађана и повећање квалитета комуникације са државним институцијама.

У децембру је у просторијама РНИДС-а одржан састанак са представницима Управе за заједничке послове републичких органа (УЗЗПРО). На састанку је било речи о наставку међусобне сарадње, а покренута је иницијатива да две организације у првој половини наредне године заједно организују скуп посвећен примени интернет сервиса у државним институцијама, где би се посебно обрадиле теме домена државних институција и безбедност DNS-а, прелазак на IPv6, примена TLS/SSL сертификата и сл.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација ставило је почетком трећег квартала на јавну расправу нацрт Закона о информационој безбедности. Имајући у виду циљ Фондације да пружа подршку државним институцијама у доношењу и спровођењу ИКТ политика, као и раније зацртан циљ формирања CERT-а за подручје националних интернет домена, РНИДС се активно укључио у јавну расправу поводом нацрта Закона и [доставио коментаре](#) у писаном облику. Средином децембра предлог Закона је усвојен на седници Владе и упућен је Народној скупштини на усвајање. Канцеларија је направила преглед измена текста у односу на јавну расправу и коментаре које је РНИДС тада послао. Анализа је показала да је усвојено 13 сугестија РНИДС-а, док 20 није усвојено.

Саветник директора за ИКТ политике и односе са интернет заједницом обавио је крајем новембра и током децембра неформалне консултације са колегама из Министарства за државну управу и локалну самоуправу и Министарства правде. Приликом ових контаката било је речи о одредбама новог Закона о управном поступку и новинама које доноси у вези са електронским општењем грађана и органа јавне власти, као и о потенцијално спорним

одредбама о давању сагласности за обраду личних података електронским путем у нацрту Закона о заштити података о личности.

Током децембра, на захтев колега из Министарства финансија, саветник директора за ИКТ политике и односе са интернет заједницом дао је мишљење о примени Закона о рачуноводству у вези са електронским рачунима и њиховом архивирању, приликом коришћења апликација из облака за рачуноводствене услуге.

Други контакти са државним институцијама

Саветник директора за ИКТ политике и односе са интернет заједницом одржао је почетком новембра састанак у Министарству унутрашњих послова, где се разговарало о увођењу електронског плаћања за услуге које пружа МУП и могућностима за размену података између институција. Такође, крајем године одржан је састанак са министром просвете, науке и технолошког развоја, где је било речи о плановима министарства за бољу сарадњу са домаћом ИТ заједницом током 2016.

Односи са интернет заједницом

Средином октобра организација SEE ICT покренула је кампању за прикупљање средстава за отварање низа простора по Србији, посвећених подршци технолошким стартапима. Канцеларија је покренула иницијативу према Управном одбору, који је почетком новембра донео одлуку о пружању финансијске подршке овој иницијативи.

Током октобра саветник за ИТК политике и односе са интернет заједницом имао је састанке са колегицима и колегама из NALÉD-а, Телекома Србија, АМРЕС-а и ПКС-а, где је било речи о регулативи у области е-пословања у Србији и сарадњи са РНИДС-ом у наредном периоду.

Представници РНИДС-а учествовали су током квартала на конференцијама [www.rs](#) и Телфор, као и на округлим столовима Привредне коморе Београда на тему развоја е-трговине и новог законског оквира за платне услуге у Србији.

Програми едукације

Током октобра је серијом предавања и панел дискусијом „Мобилно а безбедно“ обележен Европски месец сајбер безбедности, који спроводи Агенција ЕУ за безбедност мрежа и података (ENISA). Предавањима која су одржана на Електротехничком факултету, Високој ИКТ школи и Математичком факултету, присуствовало је око 200 студената и ИТ стручњака. О личној веб безбедности, малициозним програмима, DNS систему, социјалном инжењерингу и начинима заштите и усавршавања у области сајбер безбедности говорили су: Игор Франц, доцент Универзитета „Метрополитан“, Јован Шикања, администратор за безбедност компаније „Лимундо“, Жарко Кеџић, руководиоца Сектора за ИКТ услуге у РНИДС-у и Александар Костадиновић, систем администратор у РНИДС-у. Предавања су организована у сарадњи са Студентском унијом студената ЕТФ-а (СУЕТФ), Удружењем студената ПМФ-а и директно са Високом ИКТ школом. Показала су се као одличан метод едукације и генерисања интересовања

корисника Интернета у Србији за теме сајбер безбедности, те ће бити настављена и у наредном периоду.

—

Руководилац Сектора за развој пословања и маркетинг је 27. 11. 2015. у оквиру едукативног програма „PReobrazuj se!“ Друштва Србије за односе са јавношћу, одржао једночасовно предавање под називом: „PReobrazuj se: #ZnamoSeSaNeta“. Заштита интернет идентитета кроз регистрацију домена за личне и пословне потребе, брендирање и препознатљивост у виртуелном свету, биле су теме овог предавања.

Организација и суорганизација скупова

Дана 6. 10. 2015. у Центру за културну деконтаминацију РНИДС и Интернет друштво Србије (ISOC RS) су организовали скуп: "Интернет приступ у Србији: Проблеми, изазови, решења", на коме су учествовали домаћи и међународни стручњаци из области електронских комуникација и Интернета. У оквиру првог панела на тему "Приступ Интернету – инфраструктура и дигитална писменост у региону" учесници су се бавили питањем и проблемима дигиталне писмености, стањем интернет приступа и инфраструктуре у Србији и региону. Други блок је започео предавањем на тему "Интернет политике у Европској Унији", а настављен је живом дискусијом на тему приватизације Телекома Србија и развоја електронских комуникација. Овом приликом било је речи и о перспективама развоја широкопојасног приступа Интернету и приватности. У овом блоку је учествовао и саветник за ИКТ политике и односе са интернет заједницом.

—

„Европски месец сајбер безбедности“ обележен је серијом предавања и панел дискусијом под називом „Мобилно, а безбедно у Србији“ одржаном 15. 10. 2015. пред око 50 посетилаца. Учесници дискусије били су стручњаци из свих области значајних за безбедност на Интернету, а покушали су да одговоре на питања – које су данас главне претње интернет безбедности за обичне и пословне кориснике, како се заштитити, шта раде државне институције и шта се од њих очекује, да ли и колико размишљамо о безбедности, али и ко обрађује наше податке, где их складишти и које су главне опасности које нас вребају онлајн. У првом блоку, на тему „Безбедност мобилних мрежа и апликација“, учесници су се из различитих углова, бавили питањем безбедности софтвера и приватности мобилних апликација. Други блок обележила је тема „Нови пројекти и иницијативе у области сајбер безбедности“ у којој је између осталог, било речи и о предлогу Закона о информационој безбедности и будућем CERT-у као институцији која ће системски радити на побољшању информационе безбедности у Србији.

—

У овом кварталу РНИДС се прикључио обележавању Недеље парламентаризма, у оквиру које је 21. 10. 2015. организована трибина „Више актера, више интереса, више Интернета!“. Циљ трибине је било упознавање јавности са вишеактерским моделом управљања Интернетом и његовом применом у различитим областима – одговор на сајбер-безбедносне инциденте, иницијатива Open Government Partnership, унапређивање интернет инфраструктуре и сл. О томе шта из мултиактерског модела можемо да научимо и да ли можемо да га применимо у Србији, говорили су: Душан Стојичевић, председник Управног одбора РНИДС-а, Владимир Радуновић, руководилац програма еДипломатије и сајбер безбедности у Дипло фондацији, Јелена Пајовић van Reenen и Стефан Оташевић из Канцеларије Владе за сарадњу са цивилним друштвом,

Гордана Чомић, потпредседница Народне скупштине Републике Србије и Милан Секулоски из Женевског центра за демократску контролу оружаних снага (DCAF).

—

У овом кварталу РНИДС је подржао организацију „Webiz“ едукације у Суботици, у оквиру које је 6. 11. 2015. одржана бесплатна „Pitajte.RS“ радионица о свему битном за наступ на Интернету, кроз консултације уживо са интернет професионалцима и уз онлајн питања публике. Око 50 представника малих и средњих предузећа, предузетника и појединаца из Суботице и околине, присуствовало је радионици на којој се разговарало о развоју пословања, брендингу, интернет маркетингу, креирању садржаја и осталим темама важним за наступ на Интернету. Интернет професионалци који су одржали предавања, директно саветовали и одговарали на питања из публике су: Жарко Птичек (Птичек), Војислав Родић (Inet), Предраг Милићевић (РНИДС), Иван Ћосић (Plain&Hill), Лазар Бошковић (АгитПРОП) и Александар Радукин (Homepage). Све презентације предавача и њихове кратке биографије доступне су на www.pitajte.rs. Након одржане радионице, присутни су били замољени да попуне онлајн анкету и кажу своје мишљење о Pitajte.rs. Пристигло је 32 одговора од којих је 62% радионицу сматрало одличном, док јој је 37% дало оцену 4. 50% присутних је сматрало да је Иван Ћосић био најбољи предавач, а 40% је тако оценило Александра Радукина. У неким од коментара се истиче да је садржај радионице био добро прилагођен за почетнике и мала и средња предузећа са корисним примерима из праксе, док су неки скренули пажњу да би предавања требало да буду дужа и да трају по пола сата. Зрењанин, Нови Сад, Кикинда, Аранђеловац и Београд су били најчешћи одговори на питање: „Где би требало одржати наредну Pitajte.RS радионицу?“.

—

Са Правним факултетом Универзитета у Београду је закључен уговор којим РНИДС обезбеђује средства за одржавање Конференције „Интелектуална својина и Интернет“ и у 2016. Конференција ће задржати исту концепцију као претходна, па ће реномирани стручњаци из области права интелектуалне својине и овај пут представити своје радове који ће бити објављени у оквиру истоименог зборника.

—

Саветник за ИКТ политике и односе са интернет заједницом, Слободан Марковић, током квартала позван је да модерира сесије на следећим скуповима:

- Конференција „[Gaining a Digital Edge: Freedom of Expression](#)“, коју су од 16. до 18. 10. 2015. организовали ОЕБС и SHARE фондација. Конференција је окупила новинаре, медијске правнике и активисте цивилног друштва из региона, а панел дискусија коју је модерирао Марковић била је на тему „States Involvement in Cyberspace: Regulating Internet as Urban Public Space“
- Конференција „[Отворени подаци: отворене могућности](#)“, која је одржана у Београду 8. 12. 2015. у организацији UNDP-а у Србији. Марковић је модерирао уводну панел дискусију на тему развоја е-Управе у Србији, као контекста за отварање података у поседу органа јавне власти. Осим модерирања уводног панела, Марковић је на скупу водио отворену дискусију о правном оквиру за отварање података, а три дана раније био је члан Жирија на [Open Dana хакатону](#) (у организацији SEE ICT и UNDP Србија), где су прављене веб и мобилне апликације које користе отворене податке
- Конференција „[е-Управа као темељ савремене државе](#)“, коју је организована Дирекција за електронску управу Републике Србије, 10. 12. 2015. Марковић је на скупу модерирао панел

на тему значаја отворених података за развој сервиса е-Управе и иновативних мобилних сервиса за грађане и привреду.

Управљање Интернетом

Internet Governance Forum

Слободан Марковић, саветник директора за ИКТ политике и односе са интернет заједницом наставио је активности у оквиру Вишепартнерске саветодавне групе (Multistakeholder Advisory Group - MAG), која саветује генералног секретара Уједињених нација о програму и распореду Форума о управљању Интернетом (Internet Governance Forum - IGF). Овогодишња конференција одржана је у бразилском граду Јоао Пессоа од 10. до 13. 11. 2015. Марковић је током трајања скупа пружао подршку тиму који се старао о исправном функционисању система за удаљено присуство (remote participation) и равноправном укључивању удаљених учесника у рад главних сесија у великој сали. Осим тога, учествовао је на панелу о тренутном стању, проблемима и унапређењу система за удаљено присуство на IGF-у, која је одржана 12. 11. 2015. Након скупа, изражен је Извештај о удаљеном присуству на IGF 2015 са препорукама за унапређења, који је предат Секретаријату IGF.

RSNOG

Средином октобра Програмски тим RSNOG конференције утврдио је програм овог скупа, а током наредних месец дана Канцеларија је обавила све организационе и логистичке припреме за његово одржавање.

Прва RSNOG конференција одржана је 25. 11. 2015. у „Сава центру“ у Београду, уз учешће око 130 домаћих мрежних стручњака из најбитнијих домаћих телекомуникационих оператора и интернет компанија (као што су: Телеком Србија, Теленор, Vip mobile, Serbian Open eXchange, Пошта Србије, Mainstream, EUnet, Радијус вектор, AVcom, Беотел, Оптима група), произвођача и интегратора телекомуникационе опреме (Alcatel, Ericsson, Cara, Пупин телеком, Datacom), академских и истраживачких институција (Универзитет у Нишу, Факултет техничких наука у Новом Саду, Академска мрежа Србије, Електротехнички факултет у Београду, Рачунарски факултет, Политехничка академија), државних органа (РАТЕЛ, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Министарство одбране, Управа за заједничке послове републичких органа, Виши суд у Београду, Скупштина града Београда, градска општина Обреновац) и организација цивилног друштва (SHARE фондација, Друштво за информатику Србије). Конференцију је додатно пратило око 300 заинтересованих посредством интернет преноса. Конференцију су подржали РНИДС и RIPE NCC.

На почетку Конференције присутнима се обратио Душан Стојичевић, председник Управног одбора РНИДС-а, који је рекао да РНИДС од самог почетка стратешки подржава RSNOG заједницу, као место за окупљање и дискусију између домаћих мрежних администратора, по угледу на сличне групе у развијеним земљама. Након тога, уводну реч имао је Андреј Волски (Andrzej Wolski) из организације RIPE NCC. Андреј је рекао да RIPE NCC, као регионални центар окупљања техничке интернет заједнице, не пропушта прилику да подржи иницијативе које имају

за циљ јаче повезивање интернет професионалаца у циљу размене знања и изградње боље комуникације. Последњу реч у уводном делу скупа имао је Зоран Перовић, члан Програмског тима RSNOG конференције, директор Serbian Open eXchange, и члан УО РНИДС.

Одржано је седам презентација на теме: IPv6 адресирање, разматрање потреба за постојањем домаће Cloud федерације, политике рутирања, систем за безбедну размену података о рутирању, Carrier-Grade NAT и хибридно решење за заштиту од DDoS напада. Други део скупа био је посвећен дискусији на тему „Open Networking у пракси“. Све презентације, снимци предавања и фотографије са Прве RSNOG конференције доступни су на сајту RSNOG заједнице rsnog.rs.

Прва RSNOG конференција генерисала је и појачано интересовање за е-листу RSNOG заједнице. Половина регистрованих учесника Конференције (66 особа) изразило је жељу да се пријави на е-листу, а након Конференције то је учинило још додатних двадесетак особа. RSNOG е-листа сада окупља преко 140 мрежних администратора и других чланова техничке интернет заједнице у Србији, што представља добру основу за стварање још посећеније и квалитетније Конференције наредне године.

Финансијски извештаји

Периодични извештаји за четврти квартал 2015.

Имајући у виду динамику и неопходне активности, као што је спровођење годишњег пописа обавеза и имовине, као и његово усвајање крајем јануара 2016, очекује се састављање Финансијског извештаја за статистичке потребе половином фебруара, а након тога, у складу са законским одредбама и званичних финансијских извештаја.

Реализација Финансијског плана

На бази програма „Проток новца“ израђен је преглед извршења плана (прилива и одлива) за 2015. и одговарајуће поређење са планираним вредностима.

Детаљнији приказ следи на табели испод:

Шифра	Назив	План	Реализовано до 31. 12.	Преостало за реализ.	Проценат реализације
A	Укупно приливи	121.807.807	124.894.266	+3.086.459	102,5%
1	Приливи	121.807.807	124.894.266	+3.086.459	102,5%
1.1	Аванси за регистрацију домена *	118.807.548	121.957.985	+3.150.437	102,7%
1.2	Провера оспособљености	36.000	36.000	0	100,0%
1.3	Финансијски приливи	1.848.259	1.856.022	+7.763	100,4%
1.3.1	Камате на штедњу	1.728.259	1.740.487	+12.228	100,7%
1.3.2	Принос од ХоВ	0	0	0	
1.3.3	Позитивне курсне разлике	120.000	115.535	4.465	96,3%
1.4	Накнаде суоснивача	936.000	852.000	84.000	91,0%
1.4.1	Обнова	708.000	660.000	48.000	93,2%
1.4.2	Нови суоснивачи	228.000	192.000	36.000	84,2%
1.5	Остали приливи	180.000	192.259	+12.259	106,8%
Б	Укупно одливи	145.028.124	131.367.187	13.660.937	90,6%
2	Развој Регистра и тржишта домена	51.181.257	44.878.074	6.303.183	87,7%
2.1	Развој Система за регистрацију и доступност домена	30.962.650	27.386.063	3.576.587	88,4%
2.1.1	Инфраструктура	17.033.850	13.784.936	3.248.914	80,9%
2.1.2	Систем за регистрацију домена	10.002.200	9.798.855	203.345	98,0%
2.1.3	Систем за разрешење DNS упита	1.626.760	1.621.045	5.715	99,6%
2.1.4	Увођење DNSSEC	120.000	114.120	5.880	95,1%
2.1.5	Хостинг услуге	231.840	174.349	57.491	75,2%

Шифра	Назив	План	Реализовано до 31. 12.	Преостало за реализ.	Проценат реализације
2.1.6	Софтверске лиценце – годишња обнова	1.948.000	1.892.758	55.242	97,2%
2.2	Развој и примена правила за регистрацију домена	597.700	565.991	31.709	94,7%
2.2.1	Доприноси у вези са правом на управљање делегираним доменима – ICANN	550.000	542.257	7.744	98,6%
2.2.2	Рад Комисије за решавање приговора	47.700	23.734	23.966	49,8%
2.2.3	Унапређивање правила за решавање спорова	0	0	0	
2.2.4	Остало	0	0	0	
2.3	Развој тржишта	14.246.901	11.954.590	2.292.311	83,9%
2.3.1	Сарадња са овлашћеним регистрима	2.100.000	903.941	1.196.059	43,0%
2.3.2	Спровођење едукативно-промотивних кампања	4.560.000	4.410.949	149.051	96,7%
2.3.3	Промотивни материјали (БТЛ)	1.300.000	1.292.742	7.258	99,4%
2.3.4	Спољни сарадници – маркетинг	1.480.000	1.081.926	398.074	73,1%
2.3.5	Унапређење интернет присуства	0	0	0	
2.3.6	Спровођење истраживања о тржишту домена	525.000	465.750	59.250	88,7%
2.3.7	Односи са медијима	1.780.000	1.454.891	325.109	81,7%
2.3.8	Спољни сарадници - односи са јавношћу	2.351.901	2.331.984	19.917	99,2%
2.3.9	Креирање ад хок садржаја за интернет сајтове и друштвене профиле	150.000	12.406	137.594	8,3%
2.4	Домаћа и међународна размена најбоље праксе	4.974.006	4.971.431	2.575	99,9%
2.4.1	Службена путовања запослених	4.094.006	4.093.175	831	100,0%
2.4.2	Организација међународних радионица	525.000	523.787	1.213	99,8%
2.4.3	Чланарине у међународним удружењима	355.000	354.469	531	99,9%
2.9	Резерва за групу 2	400.000	0	400.000	0,0%
3	Пословна извршност и рад Канцеларије	60.530.896	57.038.717	3.492.179	94,2%
3.1	Ефективно и ефикасно пословање	3.182.450	2.755.897	426.553	86,6%
3.1.1	Увођење стандарда у пословање и управљање пословањем	422.850	244.282	178.568	57,8%

Шифра	Назив	План	Реализовано до 31. 12.	Преостало за реализ.	Проценат реализације
3.1.2	Професионалне услуге	2.759.600	2.511.615	247.985	91,0%
3.1.3	Стабилност пословања и управљање ризицима	0	0	0	
3.2	Запослени	34.727.146	34.261.588	465.558	98,7%
3.2.1	Зараде запослених	33.646.846	33.265.597	381.249	98,9%
3.2.2	Превоз запослених	392.300	340.238	52.063	86,7%
3.2.3	Друга давања запосленима у складу са уговорима о раду	100.000	72.248	27.752	72,2%
3.2.4	Развој кадрова	588.000	583.506	4.494	99,2%
3.3	Режијски, комунални, административни и порески одливи	21.401.300	19.318.513	2.082.787	90,3%
3.3.1	Комуналије	939.700	939.224	476	99,9%
3.3.2	Комуникације	964.800	892.481	72.319	92,5%
3.3.3	Одржавање опреме и просторија	995.400	821.503	173.897	82,5%
3.3.4	Репрезентација	602.000	600.935	1.065	99,8%
3.3.5	Административни и логистички издаци	1.094.400	904.422	189.978	82,6%
3.3.6	Осигурање	273.000	253.208	19.792	92,8%
3.3.7	Финансијско-порески одливи	16.532.000	14.906.741	1.625.259	90,2%
3.4	Набавка основних средстава за Канцеларију	1.020.000	702.719	317.281	68,9%
3.4.1	Рачунарска опрема у Канцеларији	600.000	475.749	124.251	79,3%
3.4.2	Канцеларијска опрема	420.000	226.970	193.030	54,0%
3.9	Резерва за групу 3	200.000	0	200.000	0,0%
4	Организациони развој Фондације	22.529.971	20.701.950	1.828.021	91,9%
4.1	Обезбеђење јавности рада и високог нивоа одговорности	2.431.960	2.252.904	179.056	92,6%
4.1.1	Корпоративни материјали	810.000	651.465	158.535	80,4%
4.1.2	Сајт ruids.rs/рнидс.срб	1.621.960	1.601.439	20.521	98,7%
4.2	Рад Управног одбора	10.883.870	10.196.922	686.948	93,7%
4.2.1	Накнаде за рад чланова	9.561.670	9.287.357	274.313	97,1%
4.2.2	Техничка подршка за рад УО	285.600	255.476	30.124	89,5%
4.2.3	Спољни сарадници и консултанци УО	0	0	0	
4.2.4	Радне групе УО	889.000	534.437	354.563	60,1%
4.2.5	Трошкови превоза	147.600	119.652	27.948	81,1%
4.3	Рад Конференције суоснивача	3.105.210	2.945.382	159.828	94,9%
4.3.1	Накнаде за рад председника и заменика	2.166.500	2.109.219	57.281	97,4%

Шифра	Назив	План	Реализовано до 31. 12.	Преостало за реализ.	Проценат реализације
	председника Конференције суоснивача				
4.3.2	Одржавање седница Конференције	938.710	836.163	102.547	89,1%
4.3.3	Радне групе Конференције суоснивача	0	0	0	
4.4	Рад осталих тела Фондације	1.090.800	962.303	128.497	88,2%
4.4.1	Статутарна комисија	190.800	94.937	95.863	49,8%
4.4.2	Интерна ревизија	900.000	867.366	32.634	96,4%
4.5	Међународна сарадња	3.564.531	3.280.686	283.845	92,0%
4.5.1	Службена путовања	3.464.531	3.280.686	183.845	94,7%
4.5.2	Сарадња са другим регистрима	100.000	0	100.000	0,0%
4.6	Техничка подршка за рад тела Фондације	490.200	200.353	289.847	40,9%
4.6.1	Репрезентација	96.000	91.380	4.620	95,2%
4.6.2	Стручна помоћ у раду тела Фондације	50.000	0	50.000	0,0%
4.6.3	Е-услуге за потребе тела Фондације	124.200	97.057	27.143	78,1%
4.6.4	Трошкови организације скупова	50.000	0	50.000	0,0%
4.6.5	Осигурање за путовања	20.000	11.916	8.084	59,6%
4.6.6	Остали трошкови	150.000	0	150.000	0,0%
4.7	Спровођење Споразума са Министарством	863.400	863.400	0	100,0%
4.7.1	Консултант за организациона питања	563.400	563.400	0	100,0%
4.7.2	Консултант за информациону безбедност	300.000	300.000	0	100,0%
4.7.3	Остало	0	0	0	
4.9	Резерва за групу 4	100.000	0	100.000	0,0%
5	Подршка развоју Интернета у Србији	10.286.000	8.748.446	1.537.554	85,1%
5.1	Пружање подршке државним институцијама у доношењу и спровођењу ИКТ политика	0	0	0	
5.2	Едукација стручне и шире јавности у области Интернета	1.234.000	545.674	688.326	44,2%
5.2.1	Сарадња са факултетима	200.000	0	200.000	0,0%
5.2.2	Едукација путем Интернета	1.034.000	545.674	488.326	52,8%
5.3	Пружање подршке интернет заједници	8.952.000	8.202.772	749.228	91,6%

Шифра	Назив	План	Реализовано до 31. 12.	Преостало за реализ.	Проценат реализације
5.3.1	Пружање подршке развоју садржаја (суфинансирање пројеката)	680.000	414.969	265.031	61,0%
5.3.2	Спонзорства и донације	1.900.000	1.715.142	184.858	90,3%
5.3.3	Организовање скупова	4.565.000	4.542.712	22.288	99,5%
5.3.4	Унапређење DNS система - техничке препоруке	482.000	388.800	93.200	80,7%
5.3.5	CERT	500.000	317.342	182.658	63,5%
5.3.6	RSNOG	825.000	823.807	1.193	99,9%
5.9	Резерва за групу 5	100.000	0	100.000	0,0%
9	Резерва	500.000	0	500.000	0,0%

Преглед финансијских средстава

У наставку документа је дато стање финансијских средстава, орочења и ХоВ на дан 31. 12. 2015, паралелно са 30. 9. 2015:

Датум	30. 9. 2015.		31. 12. 2015.	
Средњи курс евра	119,7491		121,6261	
Валута	РСД	ЕУР	РСД	ЕУР
Средства у РСД	РСД	Прерачунато у ЕУР	РСД	Прерачунато у ЕУР
Текућа средства у РСД	16.513.429	€ 137.900	24.237.298	€ 199.277
Орочена средства у РСД	26.000.000	€ 217.121		
Укупно	42.513.429	€ 355.021	24.237.298	€ 199.277
Средства у ЕУР	Прерачунато у РСД	ЕУР	Прерачунато у РСД	ЕУР
Текућа средства у ЕУР	2.930.681	€ 24.474	16.133.157	€ 132.646
Орочена средства у ЕУР	12.753.279	€ 106.500		
Укупно	15.683.960	€ 130.974	16.133.157	€ 132.646
Укупно без ХОВ	58.197.389	€ 485.994	40.370.455	€ 331.923

Уз горе наведена средства, у портфолију РНИДС-а се налазе и ХоВ-обвезнице старе девизне штедње, уписане код ЦРХОВ, чија је номинална вредност 5.000 евра, а са доспећем 2016, као и 53-недељни државни записи Републике Србије у номиналној вредности од 91.000 евра са доспећем почетком 2016.

Укупно стање новчаних средстава са хартијама од вредности (државним записима и обвезницама старе девизне штедње), прерачунато у динарима, износи 52.046.561 динара.

У Београду,
21. 1. 2016.

Данко Јевтовић

директор РНИДС-а
danko.jevtovic@rnids.rs

	2012. квартал 4.				2013. квартал 4.				2014. квартал 4.				2015. квартал 4.			
	Обрисано	Обнова	Нови	Број	Обрисано	Обнова	Нови	Број	Обрисано	Обнова	Нови	Број	Обрисано	Обнова	Нови	Број
rs.	2.351	7.074	3.897	50.268	2.466	8.666	3.934	56.444	2.702	9.607	3.892	59.923	2.746	10.869	3.866	64.320
co.rs.	608	1.957	694	17.526	423	2.203	575	17.486	492	2.166	554	16.923	494	2.260	472	16.636
in.rs.	240	218	108	3.098	251	362	201	2.747	180	357	189	2.599	161	394	230	2.595
edu.rs.	73	355	249	1.407	53	295	114	1.653	45	349	84	1.770	37	383	94	1.914
org.rs.	121	409	149	3.040	119	439	152	3.106	109	469	120	3.067	130	495	141	3.082
gov.rs				233				239				251				261
ac.rs				49				59				61				64
.rs	3.393	10.013	5.097	75.621	3.312	11.965	4.976	81.734	3.528	12.948	4.839	84.594	3.568	14.401	4.803	88.872
срб.	0	152	131	5.026	55	179	106	2.837	54	211	52	2.421	33	295	50	2.187
обр.срб	0	3	3	92	0	4	2	51	0	4	0	48	3	4	0	48
орг.срб	0	9	5	259	2	6	0	136	1	12	3	124	1	15	3	118
од.срб	0	10	3	277	2	7	0	95	0	4	1	79	0	5	2	55
пр.срб	0	32	17	1.171	2	35	1	665	2	31	2	578	2	44	5	487
ак.срб				11				10				10				10
упр.срб				43				51				55				58
.срб	0	206	159	6.879	61	231	109	3.845	57	262	58	3.315	39	363	60	2.963
Укупно	3.393	10.219	5.256	82.500	3.373	12.196	5.085	85.579	3.585	13.210	4.897	87.909	3.607	14.764	4.863	91.835